

eul_wid: qwm-bd

Ἀριστείδης ὁ ῥήτωρ · Aristides the Orator

Sacred Words Fourth

Ἱεροὶ λόγοι τέταρτος

Period: Ῥωμαϊκὴ Roman
Dialect: Ἀττικίζουσα Atticizing
Domain: Ῥητορικὴ Oratory
Format: Λόγος Oration

321 Ὡς δὲ δεκάτῳ περιήκοντι τῆς ἀσθενείας ἐπελθὼν φάσμα ἔλεγε τοιάδε, ἐγὼ τὴν αὐτὴν νόσον νοσήσας περιιόντι τῷ δεκάτῳ ἔτει, βουλομένου τοῦ Ἀσκληπιοῦ πορευθεὶς ἐπὶ τοὺς τόπους, ἐν οἷς ἡ νόσος ἤρξατο συλλέγεσθαι, ἀπηλλάγην. τοιαῦτ' ἦν τὰ λεχθέντα καὶ ἐδόκει γεγράφθαι διήγομεν δὴ καὶ τότε περὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Διὸς τοῦ Ὀλυμπίου. χειμῶν δ' ἦν ὀλίγον μετὰ τροπᾶς, ὃ δ' ἀὴρ ἤπιος. χρησθέντων δὲ τούτων ἦν οἶον εἰκὸς χαρὰ τε καὶ ὀρμὴ θαυμαστὴ πρὸς τὴν ἑξοδὸν. ἀπέχει δὲ ὁ Αἴσηπός τε καὶ τὰ ἐπ' αὐτῷ θερμὰ ὕδατα δυοῖν ἡμερῶν ὁδὸν τοῦ περὶ τὸ ἱερὸν τόπου τούτου. καὶ μοι τὸ σῶμα ἐκεῖ πρῶτον ὑπώλισθε, χειμῶνος ὥρα ψυχρὴν, ὑσθέντι λαμπρῶς ἐπὶ λουτροῖς πολλοῖς, ἐσπέρας ἤδη πρὸς τὸ χωρίον καὶ τὴν ἑπαυλιν ἀπελαύνοντι τὴν ἑμαυτοῦ πλησίον οὖσαν, ὥς γ' οὕτως φάναι. πρὸς μέντοι τὸν παρόντα καιρὸν καὶ ἀφ' ὧν ἐπανήγειν καὶ πλείω ἦν τοῦ δέοντος καὶ τούτοις δὴ ἐπιγίγνεται ἡ εἰς Ἰταλίαν δυσχερὴς ἑξοδος ὀλίγαις ὕστερον ἡμέραις. ταῦτα μὲν δὴ προεγεγόνει πρότερον ἔπει δεκάτῳ· τότε δ' ὥς εἰς θεωρίαν ἐστελλόμεθα ὑπ' εὐθυμίας αἰθρίας τε οὖσης θαυμαστῆς καὶ τῆς ὁδοῦ δεχομένης. ἔστι δὲ Ποιμανηγὸς χωρίον τῆς Μυσίας καὶ ἐν αὐτῷ ἱερὸν Ἀσκληπιοῦ ἁγίον τε καὶ ὀνομαστόν, ἐνταῦθα ἐτελέσαμεν σταδίους ἐξήκοντα μάλιστα καὶ ἑκατόν· καὶ τούτων τοὺς ἐξήκοντα σχεδὸν νυκτὸς, ἅτε καὶ προηκούσης τῆς ἡμέρας κινηθέντες, καὶ τινι καὶ πηλῷ περὶ τοῦτον ἤδη τὸν τόπον ἐνετύχομεν ἐξ ὄμβρων προτέρων οὐ ῥαδίῳ διεξελθεῖν· ἡ δὲ πορεία ἐγίγνετο ὑπὸ λαμπάδων. ἐνταῦθα δὴ παντελῶς οἰονεῖ καθιερώμην τε καὶ εἰχόμεν, καὶ μοι πολλὰ μὲν εἰς αὐτὸν τὸν σωτήρα ἐποιήθη μέλη, ὥς ἔτυχον καθήμενος ἐπὶ τοῦ ζεύγους· πολλὰ δὲ εἷς τε τὸν Αἴσηπον καὶ Νύμφας καὶ τὴν Θερμαίαν Ἀρτεμιν, ἣ τὰς πηγὰς τὰς θερμὰς ἔχει, δοῦναι λύσιν ἀπάντων ἤδη τῶν δυσχερῶν, καὶ καταστήσαι πάλιν εἰς τὸ ἐξ ἀρχῆς. ^[5]

322 Ὡς δὲ ἐγενόμην ἐν τῷ Ποιμανηγῷ, χρηματίζει τε ὁ θεὸς καὶ ἐπίσχει τινὰς ἡμέρας· καὶ καθαίρει τὴν ἄνω, καὶ σχεδὸν οὐκ εἰσάπαξ, καὶ γίγνεται ὄναρ ἀνθρώπῳ γεωργῷ, ὃς ἐμὲ οὐκ ᾔδει πω, πλὴν ὅσον ἤκουεν· ἐδόκει τινὰ αὐτῷ λέγειν ὅτι Ἀριστείδης ἐχίδνης κεφαλὴν ἐξεμημεκῶς εἶη. ταύτην δὲ ἰδὼν τὴν ὄψιν φράζει τῶν ἐμῶν τινὶ, ὃ δ' ἐμοί. καὶ τοῦτο μὲν δὴ τοιοῦτον. ὥς δ' ἀπέπεμπεν ἐπὶ τὸν Αἴσηπον, λουτρῶν μὲν ἐκείνων αὐτόθεν προσέταξεν ἀπέχεσθαι, τὴν δ' ἄλλην δίαίταν ἔφραζεν ἐφ' ἡμέρᾳ. κἀνταῦθα δὴ καθαρμοὶ τε ἐγίγοντο ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ ὑπὸ σπονδῶν καὶ καθάρσεις οἴκοι δι' ἐμέτου. καὶ τριῶν ἢ τεττάρων ἡμερῶν διαγενομένων γίγνεται φωνὴ δι' ὀνειράτος, ὅτι πέρας τε ἔχοι καὶ ἐπανήκειν δεῖ. ἦν οὖν οὐ μόνον τελετῇ τινι εἰοικὸς, οὕτω θείων τε καὶ παραδόξων τῶν δρωμένων ὄντων, ἀλλὰ καὶ συνέπιπτε τι θαυμαστόν

ἀηθεία, ἅμα μὲν γὰρ ἦν εὐθυμεῖσθαι, χαίρειν, ἐν εὐκόλοις εἶναι καὶ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος, ἅμα θ' οἷον ἀπιστεῖν εἴ ποτε ταύτην ἰδεῖν ἐξέσται τὴν ἡμέραν, ἐν ᾗ τις ἐλεύθερον αὐτὸν τῶν τοσοῦτων πραγμάτων ὄψεται, πρὸς δὲ καὶ δεδιέναι μή πού τι τῶν εἰωθότων αὐθις συμβάν λυμῆνηται ταῖς περὶ τῶν ὄλων ἐλπίσι. κατεσκεύαστο μὲν οὕτω τὰ τῆς γνώμης καὶ μετὰ τοιαύτης ἡδονῆς ἅμα καὶ ἀγωνίας ἡ ἀναχώρησις ἐγίγνετο· θεῶν δὲ οὕτω διδόντων ἐγένετο ἀπὸ τούτων ἤδη τῶν χρόνων μεταβολὴ περὶ πᾶν τὸ σῶμα καὶ τὴν δίαιταν σαφῆς, καὶ τὸν τε ἀέρα ὑπῆρξε μᾶλλον φέρειν καὶ ὁδοιπορεῖν ἐπιεικῶς οὐδὲν ἔλαττον τῶν πρὸς ὑπερβολὴν ἐρρωμένων. καὶ τῶν σκεπασμάτων τὰ περιττὰ ἀφηρέθη, οἳ τε ἀνώνυμοι κατάρροι καὶ σφάκελοι περὶ τὰς φλέβας καὶ τὰ νεῦρα ἀπεπαύσαντο. τροφή δὲ πῶς ἤδη διωκεῖτο καὶ ἀγῶνας ἐντελεῖς ἡγωνιζόμεθα οἴκοι τε κἂν τοῖς δημοσίοις. καὶ δὴ καὶ πόλεις εἰσῆλθομεν ἡγουμένου τοῦ θεοῦ μετὰ τῆς ἀγαθῆς φήμης καὶ τύχης. ^[35]

323 καὶ χρόνοις δὴ ὕστερον ἡ λοιμώδης ἐκείνη συνέβη νόσος, ἥς ὃ τε σωτὴρ καὶ ἡ δέσποινα Ἀθηνᾶ περιφανῶς ἐρρύσαντό με. καὶ ἕξ μηνᾶς μὲν τινὰς θαυμαστῶς ὥς τὸ μετὰ τοῦτο διήγαγον· ἔπειτα ἡ ξηρότης πολλὴ ξυνέβη καὶ ἕτερα ἠνώχλησεν· ἃ πάντα ὁ θεὸς καθίστη τε καὶ σὺν αὐτῷ γε εἰρῆσθαι καθίστησι ταῖς ἐφημέροις διαίταις καὶ προρρήσεσι. τότε δ' οὖν ὥς ἐπανῆλθον ἀπὸ τοῦ Αἰσῆπου, εὐθὺς μὲν προσιόντος ἐγίγνοντο φῆμαι καὶ παιδίων καὶ ἄλλων ἀγαθαὶ καὶ παίζοντα ἐν αὐτοῖς ἐβόα, καλῶς κυρίῳ. καὶ ἡ τροφὸς εὐθὺς ἀνείσθη καὶ ἀπῆντα καὶ ἔρρωτο καὶ ἦν ἅπερ εἰκὸς ἐν τοῖς τοιούτοις. ἔπειτα κελεύει ὁ θεὸς ὥς δεῖ ἀντὶ τοῦ κατορυχῆναι ἐπαμύσασθαι τῆς λευκῆς γῆς, τὸν ἐν παλαίστρᾳ δὴ τρόπον, βεβαιότητος οὐνεκα καὶ ὥς εἴη τρόπον τινὰ καὶ τοῦτο ἐκπεπληρωμένον· ἔτι δὲ λούσασθαι ψυχρῷ, τὸ δ' ἦν ἄρα χιόνι λούσασθαι· οὕτω πάντα κατεῖχεν ἡ χιών, καὶ ἔδαφος καὶ δένδρα καὶ κρήνας. καὶ δῆλον δὴ ὅτι καὶ ταῦτα ὑπηρετούμεν ἀσμένως. Τοιαῦτα μὲν κατὰ τὴν πορείαν τὴν ἐπ' Αἴσηπον καὶ τὴν ἐκεῖθεν αὐθις ἀναστροφὴν. ἦν δὲ ἡγεμὼν τῆς Ἀσίας τότε ἀνὴρ καὶ μάλα τῶν γνωρίμων Σεβήρος τῶν ἀπὸ τῆς ἄνωθεν Φρυγίας· περὶ δὲ θαυμαστὰ ἐπράχθη τῷ θεῷ, διαφέροντα ἐμοί· περὶ ὧν ἴσως ἐφεξῆς ἂν εἴη λέγειν. τὸ μὲν οὖν πρῶτον, ὥσπερ ἔφην, οὕτω παρέστη μοι διελθεῖν εὐθὺς τοὺς περὶ τοῦτο εὐεργεσίας. ἔπειτα ἔδοξεν ἀνελθεῖν ἐπὶ τοὺς ἄνω χρόνους καὶ τὰς ἄλλας προδιηγῆσθαι παρὰ τοῦ θεοῦ τιμὰς εἰς τὸ δυνατόν· πρῶτον μὲν τὰς εἰς τοὺς λόγους γενομένας καὶ ὅσαι τοιαῦται, ἔπειτα τὰς ἐπὶ τῶν πράξεων τῶν κατὰ τὰς ἡγεμονίας. ἔπειθ' ὅταν συμβαίνει κακὰ τῶν χρόνων, ὅρος τις κείσεται τοῦ προτέρου λόγου, πρὸς δὲ τὰ λοιπὰ συνάπτειν δεήσει. ἐνιαυτὸν μὲν γὰρ μάλιστα τὸν πρῶτον τῆς ἀσθενείας ἐξέλιπον τὴν περὶ τοὺς λόγους διατριβὴν, οἷα ἐν τοσοῦτοις τε καὶ τοιούτοις πράγμασι τοῦ σώματος, καὶ ἅμα ἀπηλγῆκεν. καθημένῳ δέ μοι ἤδη ἐν Περγάμῳ κατὰ τὴν κλῆσίν τε καὶ ἱκετείαν γίγνεται παρὰ τοῦ θεοῦ πρόσταγμα καὶ παράκλησις, μὴ προλιπεῖν τοὺς λόγους. ^[35]

324 ὃ τι μὲν δὴ πρῶτον τῶν ὀνειράτων ἀφίκετο, ἡ πῶς ἕκαστον ἔχον τοῖς ἅπασιν, ἀμήχανον εἰπεῖν ὑπὸ πλήθους ἐτῶν. ἦν δ' οὖν ἐκεῖνά τε τῶν παρακλητικῶν, σοὶ πρέπουσι λόγοι σὺν Σωκράτει καὶ Δημοσθένει καὶ Θουκυδίδῃ κατὰ πρώτας εὐθὺς γενόμενα. καὶ δὴ καὶ τῶν ὑπὲρ ἡμᾶς τοῖς χρόνοις ἐνδόξων ἐδείχθη τις, ὥς ἂν μάλιστα ἐκινήθην εἰπεῖν. καὶ τό γε σφόδρα πρῶτον ἀπάρξασθαι με ἐκέλευεν ἑαυτῷ προσελθόντα εἰς τὴν στοὰν τοῦ ἱεροῦ τὴν πρὸς τῷ θεάτρῳ τῶν αὐτοσχεδίων δὴ τούτων λόγων καὶ ἀγωνιστικῶν· καὶ συνέβη οὕτως. θεωρία τις ἦν ἐν τῇ πόλει πάνυ λαμπρὰ, ἡ ταύρων θήρα μοι δοκεῖν, ἡ τι τοιοῦτον. οἳ τε οὖν ἐκ τοῦ ἱεροῦ καταδεδραμήκεσαν πάντες ἢ τε πόλις περὶ ταῦτα εἶχε. καταλελείμμεθα δὲ ἐν τῷ ἱερῷ τῶν γνωριμωτέρων θεραπειῶν δύο, ἐγώ τε καὶ Νικαεὺς, ἀνὴρ τῶν ἐστρατηγηκότων Ῥωμαίοις, Σηδᾶτος ὄνομα, τὸ δ' ἀρχαῖον Θεόφιλος. καθήμεθα οὖν ἐν Ὑγείας, οὗ ὁ Τελεσφόρος, καὶ διεπυνθανόμεθα ἀλλήλων ὥσπερ εἰώθειμεν εἴ τι καινότερον εἴη παρηγγελκῶς ὁ θεός· καὶ γὰρ πῶς ἔστιν ἃ καὶ παραπλήσια ἐκάμνομεν. ἔφην οὖν ἐγώ μὴ ἔχειν ὃ τι χρῆσθαι, προστετάχθαι

γάρ μοι ἴσα καὶ πέτεσθαι, μελέτην λόγων ἀναπνεῖν οὐ δυναμένῳ, καὶ ταύτην ἐνταυθοῖ λέγων αὐτῷ τὴν στοὰν καὶ τὸ ὄναρ διηγοῦμαι. καὶ ὃς ἀκούσας, τί οὖν, ἔφη, ποιήσεις, καὶ πῶς ἔχεις; τί δ' ἄλλο γε, ἔφην, ἢ ἄπερ δυνατόν, ταῦτα ποιήσω, περιβαλλόμενος θοϊμάτιον, στὰς οὕτως, τὸ πρόβλημα ἀποσημήνας αὐτὸς πρὸς ἑμαυτὸν, καὶ μίκρ' ἄττα ὑπαρξάμενος εἴτ' ἀπαλλάξομαι, καὶ οὕτως ἀφωσίωταί μοι; μηδαμῶς, ἔφη, μὴ οὕτως, ἀλλ' ἐμέ τ' ἀκροατὴν ἔχεις τουτονὶ καὶ ἀγώνισαι πάσῃ προθυμίᾳ· δυνάμεως δὲ μελήσει τῷ θεῷ. τί οἶσθα εἰ καὶ εἰς πλεόν φέρει τὸ ὄναρ; καὶ ἅμα διηγεῖται μοι ἔργον τοῦ θεοῦ θαυμαστὸν, ὥς τινι κάμνοντι προστάξας οὕτω διαγωνίσασθαι συμβάντος ἰδρώτος δι' ἀγωνίαν λύσειε τὸ νόσημα πᾶν. ^[30]

325 ἐδόκει χρῆναι οὕτω ποιεῖν. καὶ λαλούντων ἡμῶν καὶ βουλευομένων ἐπεισέρχεται Βίβλος ἐκ τρίτων, θεραπευτὴς τῶν παλαιῶν καὶ τινα τρόπον πρόθυμος περὶ λόγους. οὗτος καὶ τὸ πρόβλημα ἦν ὁ προβαλὼν· καὶ ἦν γε τὸ πρόβλημα τοιόνδε· μέμνημαι γὰρ, ἅτε καὶ πρῶτον λαβὼν· Ἀλεξάνδρου, φησὶν, ἐν Ἰνδοῖς ὄντος συμβουλεύει Δημοσθένης ἐπιθέσθαι τοῖς πράγμασιν. εὐθὺς μὲν οὖν ἐδεξάμην τὴν φήμην τὸν Δημοσθένη τε αὐθις λέγοντα καὶ τοὺς λόγους ὄντας περὶ τῆς ἡγεμονίας, καὶ μικρὸν ἐπισχὼν ἡγωνιζόμεν, καὶ τά τε δὴ τῆς ἄλλης δυνάμεως ἦν οἷα θεοῦ παρασκευάζοντος, καὶ ἔδοξεν ὁ τοῦ ἐνιαυτοῦ χρόνος οὐ σιωπῆς, ἀλλ' ἀσκήσεως εἶναι. Ἀρχὴ μὲν οὖν αὕτη τῆς μελέτης τῶν λόγων ἡμῖν ἐγένετο, καὶ οὕτως ἐπανήλθομεν. ἐγίγνετο δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ εἰς ταυτὸν φέροντα, καὶ τὸ δὴ μάλιστα ἐπιρρῶσαν τοιόνδε ἦν. Ῥώσανδρος ἦν τῶν φιλοσοφούντων καὶ ἄλλως περὶ τὴν τοῦ θεοῦ θεραπείαν ἐπιμελής· οὗτος ἐδόκει μοι παρ' ἀνδρὸς φιλοσόφου τῶν ἐπιφανῶν ἀρτίως διηγγελέμενου παρῶν ἐστάναι πρόσθεν τῆς κλίνης, οἷον ἔνθεός τε καὶ σφόδρα ἐσπουδακῶς· ἔπειτα λέγειν περὶ τῶν λόγων τῶν ἐμῶν εἰς ὅσον προβεβηκότες εἶεν, μνησθῆναι μὲν δὴ Πλάτωνος καὶ Δημοσθένους, ἐφ' οἷσπερ ἐμνήσθη ἑκατέρου· ἀκροτελεύτιον δ' ἐπιθεῖναι, παρῆλθες ἡμῖν τῷ ἀξιώματι τὸν Δημοσθένη, ὥς μὴδ' αὐτοῖς ἄρα τοῖς φιλοσόφοις εἶναι ὑπερφρονῆσαι. τοῦτο τὸ ῥῆμα πᾶσαν ἔμοι τὴν ὕστερον φιλοτιμίαν ἐξῆψε, τοῦτ' ἐποίησε πᾶν ὃ τι ποιοίην περὶ λόγους ἔλαττον εἶναι τοῦ δέοντος νομίζειν. καὶ μέντοι καὶ ὕπαρ αὐτὸς ἐπεσφραγίσατο ὁ θεός. μετὰ γὰρ τὴν νύκτα ἐκείνην, ἢ τὸν ὄρθρον ἦγεν, εὐθὺς μελέτην ἐποιούμην, κατ' ἀρχὰς ἔτι τῶν χρόνων ὥσπερ λέγω καὶ οἱ παρόντες οὐδὲν πω τοῦ ὀνειράτος προπευσμένοι, τῶν δὲ λόγων ἀκροώμενοι τότε πρῶτον, μάλιστα δὴ τοῦτο ἐπησημῆναντο τὸ ἀξίωμα. καὶ τοῦτο πλεῖστον ἦν αὐτοῖς τοῦ θορύβου. χρόνῳ δ' ὕστερον εἰς τὸν Ῥώσανδρον φέρον τοιόνδε μοι γίγνεται. ἐδόκουν ἐν Διὸς Ὀλυμπίου χωρίῳ κατὰ δὴ τινα διατριβὴν ἦτοι πρὸς ἑμαυτὸν διανοηθῆναι ἢ τινα δεικνύναι μοι καὶ φράζειν ὥς ὁ Ῥώσανδρος δύναται δηλοῦν τὸν θεὸν, καὶ τὴν ἀπόδειξιν αὐτοῦ ποιεῖσθαι διὰ γραμμῆς τινος ὥσπερ οἱ γεωμέτραι, γράψαντα δὲ ἑξῆς ὀνόματα ἐπὶ τῆς γῆς ἐξ ἴσου, τὸ μὲν Ῥώσανδρος, τὸ δὲ ἕτερον Θεόδοτος· καὶ πως τοῦτο Θεοδώτης ἦν ἐν τῇ γραφῇ. ^[5]

326 σαφές δ' εἶναι τοῦτό γε, ὥς ἄρα ὁ Θεόδοτος ὁ ἱατρὸς τὸν θεὸν δηλοῖ, ταυτὸν οὖν δύνασθαι καὶ τὸν Ῥώσανδρον, ἐπεὶ περ ἴσον γε Ῥώσανδρος καὶ Θεόδοτος. τοσαῦτα μὲν περὶ τοῦ ὀνόματος ἐδήλωσε τοῦ Ῥωσάνδρου. συνέβαινε δέ μοι λαμβάνοντι μὲν τὰ προβλήματα καὶ καθισταμένῳ πρὸς τὸν ἀγῶνα ἀπορεῖσθαι καὶ μόλις ἀναφέρειν, ἐπιλείποντος τοῦ πνεύματος, προϊόντι δὲ τῶν προοιμιῶν ῥᾶον ἴσχειν ἤδη καὶ ἀναπνεῖν οἷω τε εἶναι, καὶ προϊόντος αἰεὶ τοῦ λόγου δυνάμεως ἐμπίπασθαι μετὰ κουφότητος, καὶ συνείρειν οὕτως ὥσθ' ἔπεσθαι μόλις τοὺς ἀκροωμένους. καὶ ἦν δὴ τὸ θέαμα κρεῖττον ἢ τὸ ἀκρόαμα γνώμην γ' ἐμήν. ἐγένετο δὲ καὶ ἄλλοις ὀνειράτα ὑπὲρ ἐμοῦ φέροντα εἰς ταυτόν. τοῦτο μὲν Εὐάρεστος Κρής, τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ διατριβόντων ἐλθὼν ἀπὸ Αἰγύπτου καθ' ἱστορίαν τῶν περὶ τὸν θεὸν, γνώριμος καὶ συνήθης ἐμοὶ γεγονώς ἐπὶ τῆς ἐν Αἰγύπτῳ διατριβῆς, ἔφη προστάξαι τὸν θεὸν αὐτῷ προτρέπειν ἐμὲ πρὸς τοὺς λόγους, ὥς παντὸς μᾶλλον ἐμοὶ προσήκοντος· τοῦτο δὲ Ἑρμοκράτει Ῥοδίῳ ποιητῇ μελῶν ὄναρ γίγνεται, ὥς αὐτὸς ἔφη πρὸς ἐμὲ ὁ Ἑρμοκράτης. ἐξελελοίπειν δ', οἶμαι, μίαν ἢ δευτέραν

τινὰ ἡμέραν, ἔπειτ' Ἀριστείδης ἀγανακτῇ καὶ φήσῃ τὸν στόμαχον ἀλγεῖν, οὐκ ἐθέλων λέγειν. οὕτω μὲν ἀπανταχόθεν εἰς συνέχειαν κατέστη τὸ πρᾶγμα. συνεκρότει δὲ καὶ προὔβιβαζε πολλαχῇ τὴν δύναμιν. τῶν τε γὰρ παλαιῶν ἀνδρῶν ἐν οἷς χρή διατρίβειν ἔφρασε, καὶ ποιητῶν λέγω καὶ τῶν ἄλλων, καὶ τινων καὶ καιρὸν ἔταξε τῆς χρήσεως· καὶ μοι πάντες οὗτοι μετ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἐταῖροι σχεδὸν ἐφάνησαν, τοῦ θεοῦ προξενήσαντος. Καὶ μὴν τό γε πλεῖστον καὶ πλείστου ἄξιον τῆς ἀσκήσεως ἢ τῶν ἐνυπνίων ἦν ἔφοδος καὶ ὁμιλία. ^[30]

327 πολλὰ μὲν γὰρ ἤκουσα νικῶντα καθαρότητι καὶ λαμπρῶς ἐπέκεινα τῶν παραδειγμάτων, πολλὰ δ' αὐτὸς λέγειν ἐδόκουν κρεῖττω τῆς συνηθείας καὶ ἃ οὐδεπώποτε ἐνεθυμήθην· ὧν ὅσα γε ἐμνήσθην ἐν ταῖς ἀπογραφαῖς τῶν ὄνειράτων ἔστησα, ἐν οἷς ὃ τε ὑπὲρ τοῦ δρόμου λόγος λεχθεὶς ἐστίν, ὅτε ἐκέλευε χρῆσθαι δρόμῳ, καὶ πολλὰ ἕτερα ἐστὶ. καὶ ἐν τοῖς βιβλίοις ἐνέσπαρται τοῖς ἡμετέροις Ἀθηναῖς τε ἐγκώμιον καὶ Διονύσου καὶ ἑτέροις ὡς ἕκαστόν που συμβαίνει. πολλὰ δὲ καὶ προβλήματα ἀφίκετο καὶ ὅπως χρή τὸ σύμπαν μεταχειρίσασθαι παρεδείχθη, χωρὶς τῶν εἰς μνήμην δι' ἀκριβείας ἐλθόντων ῥημάτων. ἦν δὲ τις καὶ οὗτος τρόπος, φέρων εἰς ἐπίδοσιν, ὃ τῆς ἀδήλου παρασκευῆς· ἔδει γὰρ ἀναστῆναι κεκεντρωμένον εἰς λόγους καὶ παρεσκευασμένον ἐκ νυκτὸς, ὥσπερ ὅταν ἀθλητὴς προγυμνάσῃται τὰ ἐωθινά. ἦκε δὲ ποτε καὶ τοιοῦτον ἐπίταγμα, πλέξαι λόγον διὰ ψιλοῦ τοῦ νοῦ, καθάπερ διὰ ῥημάτων, καὶ μοι δῆλον ἦν ὅτι πολύνοιαν εἰσηγοῖτο ὁ θεός. ὅτι δ' οὖν ἢ τῶν λόγων ἕξις ἡμῖν σὺν αὐτῷ γ' εἰρησθαι, εἰ τὰ μάλιστα καὶ πρόσθεν μὴ σφόδρα εὐκαταφρόνητος ἦν, ἑτέρα τις ἐξ ἑτέρας ἐγένετο αὐτοῖς τε σύνισμεν καὶ ὑπὸ τῶν εἰδότων γνωρίζεται. καὶ δὴ Πάρδαλός ποτε ἐκεῖνος, ὃν ἐγὼ φαίην ἂν ἄκρον τῶν ἐφ' ἡμῶν Ἑλλήνων γενέσθαι γινῶναι λόγους, ἐτόλμησεν εἰπεῖν πρὸς ἐμὲ καὶ διισχυρίσασθαι, ἥ μὴν νομίζειν τύχης συνηθείᾳ συμβῆναι μοι τὴν νόσον, ὅπως τῷ θεῷ συγγενόμενος ἐπιδοίην ταύτην τὴν ἐπίδοσιν. ὅσα δὲ ἄλλα ἢ 'κεῖνος εἰώθει φθέγγεσθαι κοσμῶν τοὺς ἡμετέρους λόγους, ἢ τῶν ἄλλων πρεσβυτῶν οἱ βέλτιστοι καὶ γνωριμώτατοι κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους, ἔξω τῆς τε ὑποθέσεως καὶ ἅμα τῆς γνώμης τῆς ἐμῆς λέγειν ἐστίν. ἀλλ' ὄναρ εἰπεῖν βούλομαι. ἐν χωρίῳ μὲν ἐδόκουν εἶναι οὐπὲρ ἐτράφην, παρεῖναι δὲ 'Ρουφῖνον, οὗ τὰ μεγάλα ἀναθήματα καὶ νεῶς ὁ πολυειδής· καὶ δῆτα τά τε ἄλλα χαίρειν αὐτόν μοι διαφερόντως καὶ φάναι εἰς τὸ μέσον ποῦ νῦν ἂν ἦν εἰ περιῆν ὁ δεῖνα ὁ μελετητής. οὕτω γὰρ εἰπεῖν τῷ ῥήματι, τὸν κορυφαῖον δὴ λέγοντα τῶν ἐφ' ἡμῶν. ^[35]

328 καὶ αὐτὸς συνεῖς εἰπεῖν πρὸς τουτονὶ Βάσσον, ὁρᾷς οἷα ὁ θεὸς περὶ ἐμοῦ λέγει, οὗτος ὁ 'Ρουφῖνος δὴ; ἐκέλευε δὲ καὶ συντιθέναι λόγους, οὐ μόνον ἐκ τοῦ παραχρήμα ἀγωνίζεσθαι, καὶ προσέτι γε ἐκμανθάνειν ἔστιν ὅτε κατὰ ῥῆμα. καὶ μοι τὸ πρᾶγμα πολλὴν παρεῖχε τὴν ἀπορίαν, οὐδὲν τῶν ὕστερον οὐτ' ἐνθυμηθῆναι δὴ που δυναμένῳ οὔτε πιστεῦσαι τί ποτ' αὐτῷ βούλεται ταῦτα. πάνυ γοῦν ἐν τούτοις ἐμοὶ ** ποῦ δὲ ἔξεστι σχολάσαι, τοσοῦτον σωθῆναι πρότερον ἦν· τῷ δὲ, ὡς ἔοικεν, ἅμα μὲν σοφίσματα ταῦτ' ἦν εἰς τὰ παρόντα, ἅμα δ' ἐδόκει τι κρεῖττον αὐτῷ ἢ σῶσαι μόνον. ἔσωζεν οὖν διὰ πλείονος ἀξιώων ἢ ὅσου περ ἦν τὸ σωθῆναι. καὶ δὴ καὶ ὁδόντας ἀλγῶν ποτε ἔτυχον καὶ οὔτε διαῖραι τὸ στόμα οἷός τ' ἦν, ἀπορίᾳ τε εἰχόμεν δεινῇ· ὃ δὲ προστάττει τῶν λόγων τινὰ ἀναγνῶναι τῶν πεποιημένων μοι τοῖς φίλοις ἐπαγγεῖλαντα συνουσίαν. εἶχον δὲ τότε ἐν χερσὶ τὸν τρίτον τῶν εἰς αὐτὸν λόγων· τοῦτον ἀνέγνω διὰ τέλους, καὶ πρὶν ἅπαντα διελθεῖν, τῆς ὁδύνης ἀπαλλάγμην. ἐνῆγε δὲ με καὶ πρὸς τὴν τῶν μελῶν ποίησιν. ἀρχὴ μὲν οὖν τις ἐγένετο ἐν 'Ρώμῃ ἐξ Ἀπόλλωνος. ἦλθε γὰρ μοι ἐνύπνιον φράζον τόν τε Παιᾶνα ὡς δεόν ποιῆσαι τῷ θεῷ καὶ ἅμα τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ, καὶ εἶχεν οὕτω πως, Φορμίγγων ἄνακτα Παιᾶνα κληίσω. ἠπόρησα μὲν δὴ ὃ τι χρῆσομαι, διὰ τὸ μήπω πρόσθεν ἐμαυτοῦ πείραν ἐσχηκέναι περὶ ταῦτα· ἀλλ' ἐδόκουν παντελῶς ἔχειν ἀδυνάτως, ὅμως δ' ἐνεχείρησα καὶ τῆς ἀρχῆς οἷον ἐπὶ βάθρας ἐχόμενος ἐπέρανα τὸ ἄσμα ἐν δυοῖν στροφαῖν, καὶ τρίτην, οἶμαι, τινὰ ἐπήγαγον, ἣν καλοῦσιν οἱ γραμματικοὶ μοι δοκεῖν ἐπωδόν. καὶ ἄρτι τε ἀπείργαστο τὸ ἄσμα καὶ

προσαγγέλλει μοί τις έορτήν Ἀπόλλωνος εἶναι, Ἀπολλώνια, ἐν ἣ τὴν ἵπποδρομίαν Ῥωμαῖοι ποιοῦσι τῷ θεῷ. Τοῦτο μὲν δὴ τοιοῦτον ἐγένετο. καὶ τύχη δὴ τινι θεῖα ὡς ἀνεκομιζόμεθα ἐκ τῆς Ἑλλάδος συμβάντος χειμῶνος, πρῶτον μὲν εἰς Δῆλον, ἔπειτα εἰς Μίλητον ἀπεσώθημεν, ἀμφοτέρας ἱεράς Ἀπόλλωνος. ἄξιον δὲ καὶ τοῦτο ἀποδοῦναι τῷ Ἀπόλλωνι τῷ Δηλίῳ τε καὶ σωτῆρι, ἐπειδήπερ ἐνταῦθ' ἤκομεν τοῦ λόγου. ^[35]

329 ὡς γὰρ ἐξέβην εἰς τὴν Δῆλον, ἀχθεσθεὶς τῷ κυβερνήτῃ, ταραχῶδει τε ὄντι καὶ ὑπεναντία τοῖς ἀνέμοις πλέοντι, καὶ οἷον ἀροῦντι τὸ πέλαγος, εὐθὺς ὄρκῳ καταλαμβάνω ἢ μὴν μήτε ἐκπλεύσεσθαι δυοῖν ἡμερῶν, ἀλλ' εἰ φίλον αὐτῷ, πλείτω, ἔφην, ἐφ' αὐτοῦ. καγὼ μὲν τῷ θεῷ θύσας καὶ διατρίψας ὅσον οἷός τ' ἦν περὶ τὸ ἱερὸν, εἰσελθὼν εἰς τὸ δωμάτιον καὶ προειπὼν τοῖς οἰκέταις, ἂν ἀφίκηται τις ἐκ πλοίου, χαίρειν κελεύειν, ἀνεπαυόμην ἐν τῷ λιμένι τῶν Δηλίων. οἱ δ' ἦκον οἴνῳ βεβαρηότες οἱ ναῦται περὶ πρῶτον ὕπνον σχεδόν, καὶ προστάντες ἔκοπτον τὴν θύραν, καὶ ἐκέλευον ἐξιέναι καὶ χρῆσθαι πλῶ· καὶ γὰρ εἶναι θαυμαστὸν οἷον. ἀποκριναμένων δὲ τῶν παίδων ὅτι ληροῖεν καὶ οὐδ' ἂν εἴ τι γίγνοιτο κινήσοίμην, ἀπιόντες ὥχοντο πρὸς ὀργήν, ὡς δὴ μεγάλων στερόμενοι. ἀλεκτρυόνων τε ὦδαί πλησίον ἦσαν, καὶ καταρρήγνυται σκηπτὸς ἐξαίσιος, καὶ ἡ θάλαττα ἡλαύνετο λαίλαπι ἀγρία καὶ πάντα ἐπεκλύζετο, καὶ τὰ πλοιάρια τὰ ἐν τῷ λιμένι τὰ μὲν εἰς τὴν γῆν ἐξέπιπτε, τὰ δ' ἀλλήλοις ἐνέπιπτε καὶ συνετρίβετο· ἡ δ' ὀλκὰς ἡ κομίζουσα ἡμᾶς ἀπορραγέντων τῶν καλωδίων ἐκυλινδεῖτο ἄνω καὶ κάτω, καὶ μόλις σὺν βοῇ πολλῇ καὶ ταραχῇ τῶν ναυτῶν διασώζεται καὶ ἐπιγίγνεται ὕδωρ ἐξ οὐρανοῦ πολὺ καὶ λάβρον, καὶ ἐν τῇ νήσῳ θόρυβος ἦν ὥσπερ ἐν νηί. ἅμα δὲ τῇ ἔφω παρῆσαν μὲν οἱ φίλοι σπουδῇ, οὐς ἔτυχον ἀνειληφῶς ἰδίους τέλεσι πλέων, εὐεργέτην, σωτῆρα ὀνομάζοντες, συγχαίροντες τῆς παρὰ τῶν θεῶν προνοίας· παρῆσαν δὲ καὶ οἱ ναῦται χάριν ἤδη εἰδότες καὶ θαυμάζοντες ἐξ οἶων κακῶν ἐπικειμένων ἐσώθησαν. τὸ μὲν κέρδος τοσοῦτον καὶ ὁ μισθὸς τοῦ ἄσματος, ὥσπερ Σιμωνίδῃ παρὰ τῶν Διοσκούρων φασὶ γενέσθαι, τὸ σωθῆναι μόνον ἀνθ' ὧν εἰς αὐτοὺς ἐποίησε, πλὴν ὅσον ἡμεῖς γε οὐ μόνον τότε, ἀλλὰ καὶ οἱ φίλοι μεθ' ἡμῶν ἐσώθησαν. ἐχέτω δὲ ὁπότερά τις βούλεται εἴτε τοῦ Παιᾶνος ταύτην γενέσθαι τὴν ἐπικαρπίαν καὶ χάριν καὶ διὰ τοῦτο ὑπάρξαι σωθῆναι εἴτε τοῦτο μὲν πάντως ἂν οὕτω γενέσθαι, τὸν δὲ θεὸν προειδὸτα ἐφ' ἅπασιν τοῖς μέλλουσι σημῆναι τοῦτο μὲν ὡς ἐν θαλάττῃ κίνδυνοί τε συμβήσονται καὶ ἐξ αὐτῶν σωτηρία, τοῦτο δὲ ὡς τῶν περὶ τὸ σῶμα ἀποριῶν ἔσται παιῶν αὐτός τε καὶ τῶν αὐτοῦ παίδων ὁ πρῶτός τε καὶ πάντα παύειν εἰδὼς ὁπόσοις κάμνουσιν ἄνθρωποι. ^[5]

330 Λόγος δὲ ἔκει λόγῳ συνεχῆς καὶ λέγωμεν πάλιν ὡς μετὰ τῶν ἄλλων ὁ σωτὴρ Ἀσκληπιὸς καὶ τοῦτ' ἐπέταξεν ἡμῖν, διατρίβειν ἐν ἄσμασι καὶ μέλεσι, καὶ δὴ καὶ παίζειν τε καὶ τρέφειν παῖδας. ὅσα μὲν δὴ καὶ ἄλλα τῆς συμβουλῆς ταύτης ἀπελαύσαμεν εἰς εὐθυμίαν καὶ τὸ ἀνταρκεῖν ἀπέραντον ἂν εἴη λέγειν, τὰ δ' ἄσματα ἥδον οἱ παῖδες, καὶ ὁπότε ἡ πνίγεσθαι συμβαίνοι, τοῦ τραχήλου ταθέντος ἐξαίφνης ἡ τοῦ στομάχου καταστάντος εἰς ἀπορίας, ἡ τις ἄλλη γένοιτο ἄπορος προσβολή, παρῶν ἂν Θεόδοτος ὁ ἰατρὸς καὶ μεμνημένος τῶν ἐνυπνίων ἐκέλευε τοὺς παῖδας ἄδειν τῶν μελῶν, καὶ μεταξὺ ἁδόντων λάθρα τις ἐγίγνετο ῥαστώνη, ἔστι δ' ὅτε καὶ παντελῶς ἀπῆει πᾶν τὸ λυποῦν. καὶ τοῦτο δὴ τοσοῦτον κέρδος ἦν καὶ τὸ τῆς τιμῆς ἔτι τούτου μεῖζον· εὐδοκίμει γὰρ καὶ τὰ μέλη παρὰ τῷ θεῷ. ἐκέλευε δ' οὐ μόνον εἰς ἑαυτὸν ποιεῖν, ἀλλὰ καὶ ἐτέρους ἐσήμαινεν, οἷον δὴ Πᾶνα καὶ Ἑκάτην καὶ Ἀχελῶν καὶ εἰ δὴ τι ἕτερον. ἦκε δὲ καὶ παρ' Ἀθηνᾶς ὄναρ ὕμνον ἔχον τῆς θεοῦ καὶ ἀρχὴν τοιάνδε Ἴκεσθε Περγάμῳ νέοι, καὶ ἕτερον ἐκ Διονύσου, οὗ τὸ ἐπαδόμενον ἦν Χαῖρ' ὦ ἄνα κισσεῦ Διόνυσε. ἁδομένου δ' αὐτοῦ καθ' ὕπνον περιέρρει τὰ ὦτα καὶ ἡχὴ θαυμαστή. καὶ ἔδει τὸ γόνυ τὸ δεξιὸν κλίναντα ἰκετεύειν τε καὶ καλεῖν Λύσιον τὸν θεόν· καὶ ἔνεστι ταῦτα ἐν τοῖς ἄσμασι. καὶ ἕτερον ἦκεν ἐξ αὐτοῦ Διὸς, ὃ τι δὲ ἦν δὴ τούτων ἡ πρῶτον ἡ ὕστερον οὐχὶ μέμνηται, καὶ ἕτερον ἐκ Διονύσου πάλιν, οὐλοκόμην φράζον προσηπείν τὸν θεόν. ὦφθη δὲ καὶ ὁ Ἑρμῆς τὴν τε κυνὴν ἔχων καὶ τὸ κάλλος

θαυμαστός καὶ τὴν κίνησιν ὑπερφυῆς. καὶ ἄδων αὐτὸν καὶ γανύμενος ὡς ῥαδίως τε καὶ τὰ προσήκοντα εἰρηκῶς ἀφυπνιζόμεν. ἔδοξα δὲ καὶ περὶ τῶν ἐν Σμύρνη θεῶν ἀκοῦσαι τοῦ τροφέως, οἶμαι, ὡς οὐκ ὀρθῶς αὐτῶν ἐπιλελησμένος τυγχάνοιμι, εἰκὸς γὰρ εἶναι καὶ ταύταις ὕπνου ἐπιμεληθῆναι. πλεῖστα δὲ εἰς Ἀπόλλω τε καὶ Ἀσκληπιὸν ἐποιήθη κατὰ τὰς τῶν ὄνειράτων ἐπιπνοίας, καὶ τούτων τὰ πολλὰ σχεδὸν ἀπὸ μνήμης οὕτως, ὅποτε αἰωροίμην ἐπὶ τοῦ ζεύγους ἢ καὶ βαδίζοιμι. ^[35]

331 καὶ δὴ καὶ Μακεδόνι ἀνδρὶ ἐνὶ τῶν συμφοιτητῶν ὄναρ γίνεται, ὡς ἀπήγγελλεν ἐμοὶ Θεόδοτος, οὐ γὰρ αὐτὸς εἶχε συνήθως ἐμοὶ, ἀντικρυς φέρον εἰς ἐμέ. ἐδόκει γὰρ ἄδειν ἐμὸν παιᾶνα ἐν ᾧ ταύτην τὴν πρόσρησιν εἶναι, Ἴη παιᾶν Ἡρακλὲς Ἀσκληπιέ. καὶ οὕτω δὴ τὸν παιᾶνα ἀπέδωκα ἀμφοτέροις τοῖς θεοῖς κοινόν. Καὶ τοίνυν καὶ χοροὺς ἔστησα δημοσίᾳ δέκα τοὺς σύμπαντας, τοὺς μὲν παίδων, τοὺς δὲ ἀνδρῶν. καὶ συνέβη τι τοιοῦτον. ἡνίκα τὸν πρῶτον ἤμελλον ἀνάξειν χορὸν, ἦν ἐν τῷ νεῷ Ρουφῖνος, οὗ μικρῷ πρόσθεν ἐμνήσθην. ἰδὼν οὖν αὐτὸν, εἰς καλὸν ἦκεις, ἔφην, εἰ ἄρα καὶ σχολή σοι μέλλω γὰρ στήσιν χορὸν τῷ θεῷ, καὶ δῆλον δὴ ὅτι ἀκροάσει ἡμετέραν χάριν. ἀλλ' οὐδὲν, ἔφη, δεῖ καλεῖσθαι με ὑπὸ σοῦ, ἀλλὰ καὶ προκέκλημαι ὑπὸ τοῦ θεοῦ· τεκμαίρου δὲ, ἔφη, καὶ τὴν ὥραν, οὐ γὰρ πω πρότερον τηνικάδε ἀπήντησα, ἀλλὰ πολὺ ὕστερον εἰώθειν φοιτᾶν. ἀλλὰ κέκλημαί γε, ἔφη, καὶ τούτων ἕνεκα καὶ εἰς τὴν ἀγαθὴν τύχην, καὶ σοι συμπαρεστήξομεν ἡμεῖς, αὐτὸν δὴ λέγων καὶ τὸν Σηδᾶτον, ὃς ἦν ἡμῖν συμφοιτητὴς ἐν τῷ τότε. καὶ τοῦτο μὲν περὶ τὴν πρώτην προσαγωγὴν τοῦ χοροῦ συνέβη. πάλιν δὲ ἐπὶ τῷ δεκάτῳ τελεσθέντι ἐγὼ μὲν ἔν τι τῶν ἀσμάτων ἔτυχον παρειακῶς, διὰ τὸ παντελῶς αὐτοσχεδίως τε καὶ ἐκ τοῦ ῥάστου πεποιεῖσθαι καὶ ὅσον αὐτό φασιν, ἔπειθ' ἦκεν ὄναρ ἀπαιτοῦν καὶ τοῦτο, καὶ ἀπέδομεν. περανθέντων δὲ τούτων ἐδόκει χρῆναι ἀναθεῖναι τρίποδα ἀργυροῦν, ἅμα μὲν τῷ θεῷ χαριστήριον, ἅμα δὲ μνημεῖον τῶν χορῶν οὓς ἐστήσαμεν. καὶ ἐμοὶ μὲν παρεσκεύαστο ἐλεγείον τοιονδὶ Ποιητῆς ἀέθλων τε βραβεὺς αὐτός τε χορηγός, σοὶ τόδ' ἔθηκεν ἄναξ μνήμα χοροστασίας. ἔπειτα δύο τινα ἐπὶ τούτοις ἔτερ' ἦν ἔπη, ὧν τὸ μὲν τοῦνομα εἶχε τοῦμὸν, τὸ δ' ὅτι προστασίᾳ τοῦ θεοῦ ταῦτα ἐγίγνετο. ἐνίκησε δὲ ὁ θεός. ἥ γὰρ ἡμέρᾳ ἔδει γίνεσθαι τὴν ἀνάθεσιν, ταύτη μοι δοκεῖν ἢ μικρόν τι πρὸ αὐτῆς περὶ τὴν ἔω ἢ καὶ ἔτι θάττον ἀφικνεῖται θεῖον ἐπίγραμμα ἔχον οὕτως· Οὐκ ἀφανὴς Ἑλλήσιν Ἀριστείδης ἀνέθηκε μύθων ἀενάων κύδιμος ἡνίοχος. ^[35]

332 τοῦτό τε ἐπιγράφειν ἐδόκουν καὶ τὸ ἀνάθημα ἀναθήσειν ὡς δὴ Διί. εὐθύς οὖν εἰχόμεν ἀπρίξ τοῦ ἐπιγράμματος ἔν τε τῷ ὕπνῳ γανύμενος καὶ ἔτι ἀφυπνιζόμενος, ἐκμελετῶν καὶ στρέφων μὴ λάθῃ με διαφυγόν· καὶ οὕτω δὴ κατεδησάμην. μετὰ δὲ ταῦτα βουλευομένοις ἡμῖν κοινῇ περὶ τοῦ ἀναθήματος συνεδόκει καὶ τῷ ἱερεῖ καὶ τοῖς νεωκόροις ἀναθεῖναι ἐν Διὸς Ἀσκληπιοῦ, ταύτης γὰρ οὐκ εἶναι χώραν καλλίω· καὶ οὕτω δὴ τοῦ ὀνειράτος ἡ φήμη ἐξέβη. καὶ ἔστιν ὁ τρίπους ὑπὸ τῇ δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, εἰκόνας χρυσᾶς ἔχων τρεῖς, μίαν καθ' ἕκαστον τὸν πόδα, Ἀσκληπιοῦ, τὴν δὲ Ὑγιείας, τὴν δὲ Τελεσφόρου. καὶ τὸ ἐπίγραμμα ἐπιέγραπται καὶ ὅτι ἐξ ὀνειράτος προσπαραγέγραπται. ἀνέθηκα δὲ καὶ τῷ Διὶ τῷ Ὀλυμπίῳ τὸ ἐπίγραμμα καὶ ἀνάθημα ἕτερον, ὡς πανταχῇ τελέως ἔχειν τὰ χρησθέντα. γενομένου δὲ τοῦ ἐπιγράμματος πολὺ δὴ μείζων προθυμία μοι ἐγγίγνεται καὶ ἐδόκει παντὶ τρόπῳ χρῆναι ἀντέχεσθαι τῶν λόγων, ὡς κὰν τοῖς ὕστερον ἀνθρώποις ὄνομα ἡμῶν ἐσόμενον, ἐπειδὴ γε ἀενάους τοὺς λόγους ὁ θεὸς ἔτυχε προσειρηκῶς. Καὶ τὰ μὲν περὶ τοὺς χοροὺς οὕτως εἶχε. χρόνῳ δ' ὕστερον οὐκ οἶδ' ὁπόσῳ τινὶ φαντάζομαι τοιάδε. ἐδόκουν εἶναι περὶ τὴν ἐστίαν τοῦ Διὸς τοῦ Ὀλυμπίου καὶ πατρώου, συλλόγου δὲ γιγνομένου δημοτελοῦς περὶ πλῆθους ἀγορὰν ἐστῶτα τὸν κήρυκα τὸν ἱερὸν παρ' αὐτὴν τοῦ θεοῦ τὴν κρητίδα ἀνειπεῖν τοῦμὸν ὄνομα σὺν ἅπασι τοῖς περὶ αὐτὸ, ὡς δὴ δημοσίᾳ στεφανουμένου, ὥσπερ ὅταν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις χρυσῷ στεφάνῳ στεφανώμεθα, προσθεῖναι δὲ ὅτι λόγων ἕνεκα· βεβαιώσασθαι δ' αὐτὸ ἐτέρᾳ προσθήκῃ ἐπειπόντα, καὶ γὰρ ἔστιν

ἀήττητος περὶ λόγους· κεκηρυγμένου δὲ τούτου διαβῆναι εἰς Ἀσκληπιοῦ κῆπον, ὃς ἔστι μοι πρόσθεν τῆς οἰκίας τῆς πατρῴας. κάνταῦθα εὔρεῖν ἐκ δεξιᾶς τοῦ νεῶ μνημα κοινὸν ἐμοῦ τε καὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ Φιλίππου, διαφράγματι μέσῳ διειργόμενον· καὶ τὸν μὲν ἐν τῷ ἐτέρῳ κεῖσθαι, ἐν τῷ ἐτέρῳ δὲ αὐτὸς κείσεσθαι. ^[35]

333 ἐπιστὰς δὲ καὶ προκύψας ἀπολαύειν εὐωδίας θαυμαστῆς θυωμάτων, καὶ τούτων τὰ μὲν τῆς ἐκείνου θήκης εἶναι, τὰ δὲ ἐμοὶ προσαποκεῖσθαι. χαίρειν τε οὖν καὶ συμβάλλεσθαι ὡς ἄρα ἀμφοτέρω τὸ ἄκρον λάχοιμεν, ὃ μὲν τῆς ἐν τοῖς ὅπλοις δυνάμεως, ἐγὼ δὲ τῆς ἐπὶ τοῖς λόγοις. καὶ προσέτι γε κάκεῖνο εἰσελθεῖν με, ὅτι οὗτός τε ἐν Πέλλῃ γένοιτο, πρᾶγμα τοσοῦτον, ἐπ’ ἐμοί τε οἱ τῇδε φιλοτιμήσονται. τοιαῦτα καὶ ἀκοῦσαι καὶ ἰδεῖν ἔδοξα καὶ πρὸς ἐμαυτὸν εἰπεῖν τε καὶ συλλογίσασθαι, τὰ μὲν ὡς παρὰ τῷ Διί, τὰ δ’ ὡς ἐν Ἀσκληπιοῦ πρὸ τῆς οἰκίας. τὰ δ’ ἐντεῦθεν ἤδη, εἰ μὲν θέμις, εἰρήσθω καὶ γεγράφθω, εἰ δὲ μὴ, τοσοῦτον σοὶ μελήσειε, δέσποτα Ἀσκληπιέ, ἐπὶ νοῦν ἀγαγεῖν μοι διαγράψαι παντὸς δυσκόλου χωρὶς. πρῶτον μὲν ὥφθη τὸ ἔδος τρεῖς κεφαλὰς ἔχον καὶ πυρὶ λαμπόμενον κύκλῳ, πλήν τῶν κεφαλῶν· ἔπειθ’ οἱ θεραπευταὶ προσειστήκειμεν, ὥσπερ ὅταν ὁ παιὰν ἄδῃται· σχεδὸν δὲ ἐν πρώτοις ἐγώ. κάν τούτῳ νεύει ἔξοδον ὁ θεὸς, ἔχων ἤδη τὸ ἑαυτοῦ σχῆμα ἐν ᾧ περ ἔστηκεν. οἱ τε δὴ οὖν ἄλλοι πάντες ἐξήσαν κάγῳ μετεστρεφόμεν ὡς ἐξιὼν, καὶ ὁ θεὸς μοι τῇ χειρὶ προδείκνυσιν μένειν. κάγῳ περιχαρὴς τῇ τιμῇ γενόμενος καὶ ὅσον τῶν ἄλλων προὔκρίθην ἐξεβόησα, εἷς, λέγων δὴ τὸν θεόν. καὶ ὃς ἔφη, σὺ εἶ. τοῦτο τὸ ῥῆμα ἐμοί, δέσποτ’ Ἀσκληπιέ, παντὸς ἀνθρωπίνου βίου κρεῖττον, τούτου πᾶσα ἐλάττων νόσος, τούτου πᾶσα ἐλάττων χάρις, τοῦτ’ ἐμὲ καὶ δύνασθαι καὶ βούλεσθαι ζῆν ἐποίησε. καὶ ταῦτα μὲν ἡμῖν εἰρηκόσι μηδὲν ἔλαττον εἶη τῆς πρόσθεν τιμῆς παρὰ τοῦ θεοῦ. Λόγον δὲ ποτε ἤκουσα τοιόνδε φέροντα εἰς λόγους καὶ ὁμιλίαν θείαν. ἔφη χρῆναι κινήσασθαι τὸν νοῦν ἀπὸ τοῦ καθεστηκότος, κινήθέντα δὲ συγγενέσθαι θεῷ, συγγενόμενον δὲ ὑπερέχειν ἤδη τῆς ἀνθρωπίνης ἕξεως· καὶ οὐδέτερόν γε εἶναι θαυμαστόν, οὔτε ὑπερέχειν θεῷ συγγενόμενον οὔθ’ ὑπερσχόντα συνεῖναι θεῷ. καὶ μὴν τοῦνομά γε ὁ Θεόδωρος οὕτως ἐπωνομάσθη μοι. ^[35]

334 προσρηθῆναι μὲν ἔδοξα ὡς ἐν Σμύρνῃ ὑπὸ τινος καὶ μάλα συγχαίροντος, Θεόδωρε χαῖρε· καὶ Ἀσιάρχης, οἶμαι, προσῆν· δέξασθαι δὲ οὕτω τὴν πρόσρησιν, ὡς ἄρα πᾶν τοῦμὸν εἶη τοῦ θεοῦ δωρεά. μετὰ δὲ ταῦτα ἕτερον τοιόνδε ἐπιγίγνεται. ἦν Ἐπάγαθος τῶν τροφέων τῶν ἐμῶν, ὃς πρῶτος ἔθρεψέ με, καὶ μάλα ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ σαφέστατα ὁμιλῶν θεοῖς καὶ χρησμοῦς ἀπομνημονεύων ὅλους ἐξ ἐνυπνίων· οἱ δ’ ἀπέβαινον σχεδὸν ὡς εἰπεῖν ἀύθημερόν. ἐγένετο μὲν τοιοῦτός τις ὁ Ἐπάγαθος, τὸ δὲ ὄναρ οὕτως εἶχεν· ἐδόκει μοι οὗτος ἦτο ἐμοῦ πυθομένου ἢ καὶ αὐτὸς ἀφ’ ἑαυτοῦ κινήθεις εἰπεῖν πρὸς ἐμὲ ὅτι αὐτῷ γένοιτο ἐνύπνιον τοιόνδε, περὶ δὲ Θεοδώρου μελήσει τῇ μητρὶ τῶν θεῶν. κάγῳ γνωρίσας, ἔοικε φάναι, καὶ τῇ μητρὶ τῶν θεῶν κατὰ ταῦτα δοκεῖν περὶ ἐμοῦ καθάπερ τῷ Ἀσκληπιῷ· ὁ γὰρ Θεόδωρος ἐκεῖθ’ ἐμοὶ τὴν ἀρχὴν ἐγένετο. ἐπέδειξε δέ μοι καὶ περὶ τῆς φύσεως τῆς αὐτοῦ τὰ μὲν ὄψει, τὰ δὲ καὶ λόγῳ. ἔσχε δὲ οὕτως. ἀνεῖχε μὲν ἑωσφόρος, ἡνίκ’ ἦν τὸ ἐνύπνιον. ἐδόκουν δὲ βαδίζειν ὁδὸν τινα δι’ ἐμαυτοῦ χωρίου προσορῶν τῷ ἀστέρι ἄρτι ἦκοντι, καὶ γὰρ εἶναι πορείαν πρὸς ἀνατολάς. παρεῖναι δὲ Πυραλλιανὸν τὸν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, ἄνδρα ἡμῖν τε ἐταῖρον καὶ περὶ τοὺς Πλάτωνος λόγους εὖ γεγυμνασμένον, οἷα δ’ ἐν ὁδῷ καὶ ἡσυχίας οὔσης προσπαίζων αὐτὸν καὶ ἅμα ἐρεσχελῶν εἰπεῖν, ἔχεις μοι πρὸς θεῶν εἰπεῖν—πάντως δ’ ἐσμέν μόνοι—τί ταῦτα ὑμεῖς οἱ περὶ τὸν Πλάτωνα ἀλαζονεύεσθε καὶ ἐκπλήττετε τοὺς ἀνθρώπους. ἔφερε δέ μοι τοῦτο εἰς τοὺς περὶ φύσεως αὐτοῦ καὶ τῶν ὄντων λόγους. καὶ ὃς ἀκολουθεῖν με ἐκέλευε προσέχοντα τὸν νοῦν. ἐκ τούτου δὲ ὁ μὲν ἡγεῖτο, ἐγὼ δ’ εἰπόμην. καὶ προσελθὼν μικρὸν ἀνασχὼν τὴν χεῖρα δείκνυσί μοι τόπον τινὰ τοῦ οὐρανοῦ· καὶ ἅμα δεικνὺς ἔφη, οὗτος δὴ σοὶ ἐστὶν ὃν καλεῖ Πλάτων τοῦ παντὸς ψυχῆν. ἀναβλέπω τε δὴ καὶ ὁρῶ Ἀσκληπιὸν τὸν ἐν Περγᾶμῳ ἐνιδρυμένον ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἅμα τε

ἀφυπνιζόμεν ἐπὶ τούτοις καὶ τὴν ὥραν αἰσθάνομαι ταύτην ἐκείνην οὖσαν ἐν ἧ ἐδόκουν ταῦτα ὀρᾶν. ἔτι τοίνυν ἐτέρων τοιῶνδε μέμνημαι. τοῦτο μὲν αὐτὸν Πλάτωνα ὀρᾶν ἐδόκουν ἐστῶτα ἐν τῷ δωματίῳ τῷ ἐμῷ ἀπαντικρὺ τῆς τε κλίνης κάμοῦ· ὁ δ' ἔτυχε μεταχειριζόμενος τὴν ἐπιστολὴν τὴν πρὸς Διονύσιον, καὶ μάλα μεστὸς ὦν θυμοῦ προσβλέψας δέ μοι, ποιός τις, ἔφη, σοὶ φαίνομαι εἰς ἐπιστολάς; μὴ φαυλότερος τοῦ Κέλερος; τὸν γραμματέα δὴ λέγων τὸν βασιλικόν. ^[5]

335 καὶ γὰρ, εὐφήμει, ἔφην, τὸ καὶ μεμνησθαι σε τοιοῦτον ὄντα ὅστις εἶ. καὶ οὐ πολὺ ὕστερον ὁ μὲν ἠφάνιστο, ἐγὼ δὲ συννοίᾳ εἰχόμην. παρὼν δέ τις εἶπεν, οὗτος μέντοι ὁ διαλεγόμενός σοι ὡς Πλάτων ἀρτίως ὁ σὸς Ἑρμῆς ἐστι· λέγων δὴ τὸν εἰληχότα τὴν γένεσιν τὴν ἐμήν. Πλάτωνι δ', ἔφη, εἴκαστο. Τοῦτο μὲν δὴ ἐν Σμύρνῃ γίγνεται μοι τὸ ὄναρ, ἕτερον δὲ ἐν Περγάμῳ σχεδὸν πρότερον τούτου. ἡτιᾶτο τῶν ὄνειράτων τούτων καὶ τῆς ἐναργοῦς τῶν θεῶν ἐπιμελείας τὸν τοῦ Διὸς ἀστέρα, ὅστις δὴ καὶ ὁ αἰτιώμενος ἦν· σχίζειν γὰρ αὐτὸν μέσου τοῦ οὐρανοῦ μέσην τὴν μοῖραν, ἡνίκα ἐγίγνόμεν, καὶ λέγουσι μέντοι οἱ ἀστρονόμοι λέοντα μὲν εἶναι τῆνικαῦτα ἐπὶ μέσου τοῦ οὐρανοῦ, τὸν δὲ τοῦ Διὸς ἀστέρα ὑπὸ τῷ λέοντι, ἐκ τετραγώνου πλευρᾶς Ἑρμῆ δεξιὸν, ἀμφοτέρους ἑώους. σχεδὸν δὲ καὶ τῶν ἄλλων παλαιῶν τοὺς ἐνδοξοτάτους ἐπὶ λόγοις ὑπῆρξέ μοι θεάσασθαι, ὁμοίως λογοποιοῦς τε καὶ ποιητάς· τὸ δὲ τοῦ Λυσίου καὶ διηγήσεως ἄξιον. ἔκαμνον γὰρ τριταίῳ οἷῳ βαρυτάτῳ καὶ ὀρῶ Λυσίαν τὸν ῥήτορα, νεανίσκον οὐκ ἄχαριν. ἐπῆρει δὲ ἡ τῆς καταβολῆς ἡμέρα καὶ ὁ πυρετὸς οὐκ ἐπεγένετο, ἀλλ' ἐλύθη τὸ νόσημα ἐν τούτῳ. καὶ δὴ καὶ Σοφοκλέα ποτὲ ἔδοξα τὸν ποιητὴν παρελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν τὴν ἐμαυτοῦ, παρελθόντα δὲ στῆναι πρόσθεν τοῦ οἰκήματος οὗ διατρίβων τυγχάνω, ἐστῶτος δὲ αὐτοῦ καὶ σιωπῶντος αὐτὰ ἐφ' αὐτῶν τὰ χεῖλη βομβεῖν οἷον ἥδιστον· ἦν δὲ καὶ ἡ πᾶσα πρόσοψις γεραροῦ τε καὶ εὐσχήμονος. ἰδὼν οὖν αὐτὸν ἦσθην τε καὶ ἀναστὰς ἡσπαζόμενην καὶ ἠρώτων, ποῦ δέ σοι, ἔφην, ἀδελφός; καὶ ὅς, ἔστι γάρ τις, ἔφη, ἀδελφὸς ἐμοί; Αἰσχύλος γε οὗτος, ἔφην ἐγώ. καὶ ἅμα συμπάρειν ἔξω, καὶ ὡς ἐν τῷ προθύρῳ ἐφάνημεν, σοφιστὴς τῶν ἐφ' ἡμῶν καὶ μάλα τῶν ἐπιφανῶν μικρὸν ἀπωτέρω τῶν θυρῶν ἐξ ἀριστερᾶς ἀνατραπεῖς ἔκειτο. ἄλλους δὲ ἐν ἄλλῳ σχήματι καὶ τύπῳ μάλα σεμνῶς τε καὶ οἰκείως ἐφ' ὧν ἐκάστους συνέβη χρόνων εἶδομεν. ^[35]

336 ὑπῆρξε δὲ καὶ τότε εἰς εὐθυμίαν. ἐπιδεικνυμένου γάρ μου λόγους τινὰς ὡς τὸ ὄναρ καὶ σφόδρα εὐδοκιμοῦντος, εἰπόντος τινὸς τῶν ἀκρωμένων κατὰ εὐφημίαν ὅτι ὡς ὁ δεῖνα, ὃν δὴ μάλιστα ἐθαύμαζε τῶν παλαιῶν, παρόντα ἐδόκουν τὸν διδάσκαλον εἰπεῖν ὑποδυσχεράναντα, οὐ προσθήσεις τὸν καὶ τόν; καὶ ἄλλους ἔμελλεν ἐρεῖν ἐξῆς, ὡς ἓνα γε οὐδένα ἀντεξετάσαι δέον. καὶ ταῦτ' ἐγνώκειν εἰπὼν καταλῦσαι τὸν περὶ τούτων λόγον, καὶ ὑπῆλθέ με θαυμαστὸν ἕτερον χάριτος, εἰ δὴ τι καὶ ἄλλο, οὐκ ὀλίγης ἄξιον τῷ θεῷ. ἀφικομένου γὰρ Κοδράτου τοῦ ῥήτορος ἐπὶ τὴν τῆς Ἀσίας ἀρχὴν ᾤθηται καιρὸν ἔχειν μοι τὴν πρὸς αὐτὸν πρόσρησιν, ἄλλως τε καὶ πραγμάτων ὄντων μοι τινῶν ἐκ τῶν ἄνωθεν χρόνων, περὶ ὧν αὐτίκα εἰρήσεται. καὶ γράφω δὴ πρὸς αὐτὸν, ὅστις τε εἶην δηλῶν καὶ πᾶσαν τὴν ἐμαυτοῦ διατριβὴν. ἡ δὲ ἡμέρα δέξεσθαι τὰ γράμματα ἔμελλε —τουτὶ γὰρ ὕστερον ἔγνωμεν ἐκ τῶν ἀπαγγελθέντων, ἦν δὲ καὶ εὐθὺς ἐκ λογισμοῦ τῶν ἡμερῶν τεκμαίρεσθαι— ταύτῃ μοι ἐδόκει ὁ ἱερεὺς ὁ τοῦ Ἀσκληπιοῦ οὗτος ὁ ἔτι νῦν ὢν καὶ ὁ τούτου πάππος, ἐφ' οὗ τὰ πολλὰ καὶ μεγάλα ὡς ἐπυνθανόμεθα ἐχειρουργήσεν ὁ θεὸς καὶ ἔστι δὴ ἐνδοξότατος τῶν μέχρι τούτου, οὗτοί μοι ἐδόκουν παρελθεῖν εἰς τὴν τοῦ Κοδράτου καταγωγὴν καὶ συνεῖναι μάλα ἐγγύθεν, ὁ μὲν οὕτως παρακαθήμενος, ὁ δὲ ἐπ' αὐτῆς καθεζόμενος ἄνω τῆς κλίνης ὁ πρεσβύτερος. συνίστασαν οὖν με τῷ Κοδράτῳ πάνυ σπουδῇ, ἄλλους τε λόγους φιλανθρώπους λέγοντες καὶ ὡς ἐπὶ τοῖς λόγοις ὁ πρεσβύτερος γίγνεται τοῖς ἐμοῖς δὴ καὶ οὐς ἔδει καὶ αὐτοὺς πρὸς τὸν Κοδράτην ἐπαινεθῆναι. περὶ δὲ λόγων ἔφη ἐνσημηνάμενός τέ πως τῇ φωνῇ καὶ διαλιπὼν ἐξεπίτηδες ὡς μάλιστα ἔμελλεν ἐκείνον προσάξειν τῷ μέλλοντι λεχθήσεσθαι· ἔτι δ' αὐτοῦ μέλλοντος ἐρεῖν τὴν ὑπερβολὴν, ὑπολαβὼν ὁ

Κοδράτος, ἀλλ' ἢ τὸ τῆς παροιμίας, ἔφη, ἐρεῖς, ἢ τοιαύτην χρή γαμεῖν ἢ μὴ γαμεῖν; Τοιαῦτ' ἄττα ἐκατέρωθεν ἐλέγετο. ^[30]

337 μετὰ δὲ ταῦτα ἐδόκουν τοὺς μὲν πορεύεσθαι, αὐτὸς δὲ συνεξίεναι μετ' αὐτῶν, καὶ ἐπειδὴ γιγνόμεθα πρὸς τῇ πυλίδι, οὗ ἡ ἐκτροπὴ πρὸς τὸ ἱερόν ἐστι, τοὺς μὲν βαδίζειν εὐθὺ τοῦ ἱεροῦ, αὐτὸς δὲ ἀπαλλαττόμενος δεξιουῖσθαι τε αὐτοὺς καὶ χάριν ἔχειν, ὅτι πανταχοῦ κοσμοῖεν καὶ μέλοι πάντως αὐτοῖς τῶν ἐμῶν. ὃν μὲν οὖν τρόπον εὐθὺς εὐδοκίμησε τὰ γράμματα ἀναγιγνωσκόμενά τε εἰς πάντας ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἡγεμόνος καὶ περιμάχητα πᾶσιν ὄντα λαβεῖν, καὶ ἃ πρὸς ταῦτα ἀντεπέστειλε καὶ οἷα τελευτῶν, ἐπειδὴ τῆς ἀρχῆς ἐξήει, τῇ μὲν ἴσως ἀλαζονίαν ἔχειν ἂν δόξειε διηγούμενῳ διὰ τὰς ὑπερβολὰς τῶν ἐν αὐτοῖς ἐνόντων, τῇ δ' ὥσπερ μικρότης τις ἂν εἴη διατρίβειν ἐπὶ τούτοις, μετὰ τὰς παρὰ τῶν θεῶν τιμάς, ἀλλ' ἃ γ' εἰς τὸν παρόντα ἔφερε λόγον, τοιαῦτα μάλιστα ἐγένετο. καὶ ταῦτα μὲν τῶν ἄνω χρόνων ἐστίν, ἐπεὶ δ' ἐνταῦθα ἐγεγόνειν τοῦ λόγου καὶ πρὸς τὰς ἄλλας ἔμελλον εὐεργεσίας τοῦ θεοῦ τρέψεσθαι καὶ γράψειν ἐφεξῆς τὰς ἐπὶ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων καὶ πραγμάτων γενομένας, ὅναρ μοι γίγνεται μεταξὺ τῆς γραφῆς, εἰς ταῦτα φέρον πως πάλιν. εἶχε δὲ οὕτως. ἔδοξα λέγειν ἐν τισιν ἐνδεικνύμενος αὐτοῖς μεταξὺ τῶν λόγων ὧν ἡγωνιζόμεν καλέσαι τὸν θεὸν ὡδὶ λέγων, δέσποτα Ἀσκληπιε, εἰ μὲν ὑπερέχω τε λόγοις καὶ πολὺ ὑπερέχω, ἐμοὶ μὲν ὑγίειαν, τοῖς βασκάνοις δ' εἶναι ῥήγνυσθαι. καὶ ταῦτά τε ὡς ὅναρ τυγχάνειν ἑορακῶς καὶ γενομένης ἡμέρας βιβλίον τι λαβὼν ἀναγιγνώσκειν· εὐρεῖν οὖν ἐνόντα ἅπερ ἐφθεγξάμην. θαυμάσας δὲ πρὸς Ζώσιμον εἶπεῖν, θέασαι ἃ λέγειν ἐδόκουν ὅναρ εὐρίσκω γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ. οὕτω δὲ καὶ ταῦτα καινὰ παλαιοῖς προσετέθη· εἰ δὲ τῆς γνώμης τοῦ θεοῦ τετυχήκαμεν αὐτὸς ἂν εἰδείη καλῶς. τὰ μὲν περὶ τοὺς λόγους καὶ ὡς κατέστησεν ἡμᾶς ἐξ ἀρχῆς εἰς αὐτοὺς καὶ ψῆφον ὁποῖαν τινὰ ἤνεγκε περὶ αὐτῶν καὶ ὅσα εἰς τοῦτο φέροντα ἐχρημάτιζε, καὶ τοῦνομα ὡς πρὸς τῷ ἀρχαίῳ τὸν Θεόδωρον προσέθετο, καὶ περὶ τῆς αὐτοῦ φύσεως ὁποῖ' ἄττα ἔδειξε, καὶ ὅσα τοῦ τύπου τούτου, πάντα μὲν οὐδ' ἐγγὺς εἴρηται, ὅσα δὲ ἦν ἔναυλα καὶ ἀφ' ὧν ἔξεστι περὶ τῶν ἄλλων τεκμαίρεσθαι. ^[35]

338 Ἐπάνειμι δ' οὗ μικρῷ πρόσθεν ἔφην στήσας καταλείψειν τὸν λόγον, ὡς καὶ τὰ ἄλλα σημαίνων καὶ πράττων καὶ προσεστῶς πανταχῇ φανερός ἦν. ὁ Σεβῆρος ὁ τῆς Ἀσίας ἡγεμὼν ἦρξεν, οἶμαι, ἐνιαυτῷ πρότερον τοῦ ἡμετέρου ἐταίρου. ἦν δὲ ἀνὴρ ὑψηλὸς τοὺς τρόπους, καὶ ὃ τι γνώη καὶ προέλοιτο οὐκ ἂν ὑφεῖτο οὐδενί. διατρίβοντος δέ μου περὶ τὸν Αἰῆσιπον τότε καὶ αὐτὸν περὶ τὸ ἱερόν τοῦ Διὸς ἐποίησε τοιόνδε. ἐπέμπετο τοῖς ἡγεμόσι κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ἀφ' ἐκάστης πόλεως ἐκάστου ἔτους ὀνόματα δέκα ἀνδρῶν τῶν πρώτων. ταῦτα ἔδει σκεψάμενον τὸν ἡγεμόνα ἓνα ὃν προκρίνειεν ἐξ ἀπάντων καθιστάναι φύλακα τῆς εἰρήνης. ἐκ δὲ πολίσματος τῆς Μυσίας, οὗ τοῦνομα οὐδὲν δέομαι λέγειν, ἀφικνεῖται παρ' αὐτὸν τὰ προχειρισθέντα ὀνόματα. ὁ δ' οὐδὲν πω τῶν ἐμῶν σαφῶς εἰδὼς ἀλλ' ἢ τοσοῦτον ἀκηκοὺς, ὅτι κτήματα εἴη μοι περὶ τὸν τόπον τοῦτον καὶ τὴν ἄλλην μοι δοκεῖν τάξιν ὅτι οὐ τῶν ἀφανῶν, παριδῶν καὶ ἀτιμάσας ἅπαντα τὰ πεμφθέντα ὀνόματα προῦκρινεν ἄρχειν ἐμὲ, οὐκ ἐνθυμηθεὶς οὐθ' ὅτι τῆς Σμύρνης προσήκει πολλοῖς πρότερον χρόνοις, πρὶν ἐκείνοις γενέσθαι πόλεως ἐλπίδας, οὐθ' ὅτι πᾶν ἄλλοιον τὸ ἡμέτερον. καὶ πέμπει δὲ τοῖς ἄρχουσιν ἐπιστολὴν, οὐκ αὐτοῖς ἐπιστείλας, ἀλλ' ἐμοί. οἱ δ' ἐλθόντες ἀπεδίδον. τὰ δὲ γράμματα ἐκέλευε προστῆναι τῆς εἰρήνης. ἦν οὖν ἀπορία πολλή. οὕτε γὰρ ἔκκλητον ἦν ποιῆσαι τὴν δίκην, οὐδενὸς ὄντος ἀντιδίκου ἐν μέσῳ, ἀλλ' αὐτὸς ἦν ὃς τε δούς τοῦνομα καὶ ὁ ἐπικυρῶν, οὐθ' εὐρεῖν ὅτῳ τις μάχοιτο ἢ πρὸς ὄντινα καὶ ὅπως τὸ πρᾶγμα καταστήσαιο, ἀλλ' ἢ τοσοῦτον συνέδοξε κοινῇ βουλευομένοις ἡμῖν τε καὶ τοῖς ἄρχουσι, ποιήσασθαι τὴν ἔκκλητον, ὡς δὲ πρὸς αὐτοὺς τοὺς ἄρχοντας τοὺς ἀποδιδόντας τὰ γράμματα. ἐσπέρα τε ἐπέρχεται καὶ ἡρώτων τὸν θεὸν τί τε εἴη ταῦτα καὶ τί χρή ποιεῖν. καὶ μοι γίγνεται τὸ ἔπος τὸ ἐκ Δελφῶν Ἐμοὶ μελήσει ταῦτα καὶ λευκαῖς κόραις. ^[35]

339 ποῖ οὖν τοῦτο ἐτελεύτησεν; ἡμέραις οὐ πολλαῖς ὕστερον ἐξ Ἰταλίας ἀφικνοῦνται ἐπιστολαί μοι παρὰ τῶν βασιλέων, τοῦ τε αὐτοκράτορος αὐτοῦ καὶ τοῦ παιδός, ἄλλας τε εὐφημίας ἔχουσαι καὶ τὴν ἀτέλειαν ἐπισφραγιζόμεναι τὴν ἐπὶ τοῖς λόγοις, εἰ τυγχάνοιμι χρώμενος αὐτοῖς. ἦκει δέ μοι καὶ παρὰ Ἡλιοδώρου τοῦ τῆς Αἰγύπτου ὑπάρχου γενομένου γράμματα ἅμα τοῖς βασιλικοῖς, ἐμοὶ τε αὐτῷ καὶ ἕτερα ὑπὲρ ἐμοῦ τῷ ἡγεμόνι, καὶ μάλ' ἔντιμα καὶ λαμπρὰ, γραφέντα μὲν πολλῶ πρότερον τῆς χρείας ταύτης, ἀπαντήσαντα δὲ εἰς τὸν καιρὸν τότε. τὰς μὲν οὖν κόρας τὰς λευκὰς εἰς τὰς ἐπιστολὰς εὐθύς ἔλαβον. θαρρήσας δὲ τῷ τε χρησιμῷ καὶ τῷ παρὰ τῆς τύχης συμβάντι κινεῖσθαι μὲν οὐχ οἷός τ' ἦν τοῦ θεοῦ κατέχοντος, πέμπω δὲ γράμματα πρὸς τὸν ἡγεμόνα, τό τε σύμπαν δηλῶν ὅποιον εἴη τοῦμὸν πρᾶγμα καὶ ὅτι παντάπασιν εἰκόασιν οἱ πρὸς αὐτὸν εἰπόντες τοῦμὸν ὄνομα οὐδὲν πλεον εἰπεῖν ἢ τοῦνομα· τούτῃ τε ἀφιέντας ἐδήλουν οἵτινες εἶεν καὶ τὰ γράμματα τὰ νεωστὶ ἦκοντα· ἅμα δὲ καὶ αὐτὰ ἔπεμπον μετὰ τῶν ἐμῶν, τὰ τε τῆς συστάσεως καὶ τὰ τῆς ἀφέσεως. ὦτι δὲ ὄντος μετεώρου τοῦ πράγματος ἐντολαὶ παντοῖαι παρὰ τῶν ἀγοραίων ἐφοίτων, ὅσοι φιλικῶς ἐδόκουν ἔχειν πρὸς με καὶ ἅμα τὰς ἀνάγκας ὁρᾶν ὁρθῶς· τὴν τε γὰρ δύναμιν τοῦ ἀνδρὸς ἔφραζον ὅση καὶ ὅτι τῶν βασιλικῶν εἴη δικαστῶν εἷς, καὶ μάλιστα δὴ τὸν τόνον τῆς γνώμης καὶ τὴν ῥώμην, καὶ ὥς οὐδ' ἂν εἴ τι γένοιτο, μεταθεῖτο τῶν δεδογμένων οὐδέν· ἐδέοντό τε μὴ προσκρούειν διὰ κενῆς. γράφω δὴ καὶ πρὸς τούτους μακρότερα καὶ νεανικώτερα ἐξεπίτηδες, εὖ εἰδὼς εἰς τὰς Σεβήρου χεῖρας ἦξοντα τὰ γράμματα, καὶ γὰρ ἤκουον αὐτοὺς ἐπιεικῶς συνήθως ἔχειν αὐτῷ. κεφάλαιον δ' ἦν ὅπερ καὶ πρὸς αὐτὸν ἐπέστειλα, ὅτι ἀδύνατα ἀξιοῖεν. μετὰ ταῦτα Σεβήρος μὲν ἐκ τῶν ἄνωθεν χωρίων εἰς τὴν Ὑφεσσον κατῆει δικῶν ἀγορὰν ἄξων, καὶ τὰ γράμματα ἀναγνοὺς ἐκέλευεν ἀπαντᾶν ἐκεῖσε. ^[30]

340 ἐγὼ δ' ἔπεμπον. ὥς δ' ἦκεν ἡ κυρία καὶ τοῦνομα ἐκλήθη, παρήεσαν οἱ σύνδικοι. καὶ πρὶν φθέγξασθαι μόνον αὐτοὺς, ὁ Σεβήρος ἄνωθεν, Ἀριστείδην, ἔφη, γινώσκω, καὶ τῆς δόξης ἄγαμαι, καὶ σύμφημι πρωτεύειν περὶ λόγους, καὶ ταῦτά μοι καὶ παρὰ τῶν ἐν Ῥώμῃ φίλων ἐπέσταλται. αἰτοῦμαι δ' αὐτὸν, ἔφη, συνάρξαι μοι. τὰ δὲ δίκαια τῆς ἀτελείας αὐτῷ καὶ βεβαιῶ καὶ μένει. ταῦτ' εἶπε δημοσίᾳ, ταῦτ' ἐνέγραψε τοῖς ὑπομνήμασι. γενομένης δὲ τῆς γνώσεως τοιαύτης οἱ πεμφθέντες παρ' ἐμοῦ τῆς δίκης ἔνεκα ἅμα μὲν τῶν τε συνδίκων συγχαίρόντων τῇ τιμῇ καὶ τῶν ἄλλων μέγα ποιουμένων ὅτι ἐν παρακλήσεως μέρει ταῦτ' ἔφη ποιεῖν ὁ Σεβήρος καὶ ὅτι τὴν ἀτέλειαν ἐκύρου πρὸς ἅπαντα τὸν λοιπὸν χρόνον καὶ ταῦτα ἀπόντι, καὶ τι καὶ αὐτοῖς εἰς τὸ πρόσω πεπεράνθαι νομίζοντες, καὶ οὐ παντάπασιν ἄπρακτοι δοκεῖν ἐπανήκειν, ἅμα δὲ οὐκ ἔχοντες ὅπως χρῆ ποιήσασθαι τὴν ἔφεσιν, ἀνθρώπου μὴ κρίσεως νόμῳ τὴν ἀρχὴν ἀνατιθέντος, ἀλλ' ὥσπερ εἰ χάριν αἰτοῦντος καὶ φιλίας ἀρχὴν τινα ταύτην καθισταμένου, στέρξαντες τοῖς παροῦσιν, ἐπανελθόντες ὥς ἐμὲ, διηγοῦνται τὸ πᾶν· ἐν δὲ τούτῳ καὶ ἡ προθεσμία παρεληλύθει ἡ τῆς ἐφέσεως. ἔτι οὖν ἀπορώτερον ἢ πρότερον διεκείμεθα, οὐ γὰρ ἔμοιγε ἦρκει τετιμῆσθαι διὰ κενῆς. πάλιν δὴ προσεκέμην τῷ θεῷ, δεόμενός τε καὶ πυνθανόμενος τί τις ἂν χρῆσαιτο τῷ πράγματι τούτῳ. καὶ μοι δίδωσιν ὄναρ θαυμαστὸν οἶον, οὗ τὰ μὲν καθ' ἕκαστα οὐκ ἂν οἷός τ' εἶην εἰπεῖν, τὸ δ' ὥσπερ εἰ κεφάλαιον οὕτως εἶχεν. ἐδόκουν τῷ γραμματεῖ τοῦ ἡγεμόνος διαλέγεσθαι περὶ τούτων, ἦκειν δ' αὐτὸν ὥς ἐμέ. ὥς δ' ἀκοῦσαι πάντων, ὑπισχνεῖσθαι λύσειν καὶ μεταθήσειν τὰ γεγραμμένα, προέσθαι δὲ κελεύειν ὅσον δραχμὰς πεντακοσίας. γενομένου δὲ τοῦ ὀνειράτος τῇ μὲν ἡδίων γίγνομαι, ὅτι ἐπαγγελία τις ἐφαίνετο ἐνεῖναι καὶ οὐκ ἄντικρυς ἄρνησις ἦν, τῇ δ' ὥσπερ εἰς ταυτὸν φέρειν ἐδόκει μοι. ποῦ γὰρ ἂν τις πεντακοσίων δραχμῶν πρίατο πρᾶγμα τοσοῦτον, καὶ ταῦτα παρ' ἀνδρὸς οὕτω μὲν ἀδωροδοκίτου, ὥς πρότερον τὰ ῥεῖθρα τῶν ποταμῶν ἂν τινα στῆσαι ἢ 'κεῖνον πρίασθαι, οὕτω δ' αὖ δεινοῦ περὶ πράγματα καὶ πάντων ἥκιστα ἂν ἐξαπατηθέντος; ἔοικεν ἡ ὑπόσχεσις ἄρνησις εἶναι, ἐπεῖναι γὰρ τὸ ἀδύνατον. ^[35]

341 ταῦτα ἠπόρουν· κὰν τούτῳ ἐκάλει ὁ θεὸς πάλιν εἰς Πέργαμον, καὶ ἐτύγχανε Ῥουφῖνος ἐπιδημῶν, ἔμελε δ' αὐτῷ τοῦ τιμᾶν ἡμᾶς εἰς ὅσον οἷός τ' ἦν. συντυχῶν δ' αὐτῷ διηγοῦμαι τὰ πεπραγμένα καὶ βοηθεῖν ἠξίου. πάντως δὲ καὶ αὐτὸν Σεβῆρον ὠμολογηκέναι κυρίαν εἶναι μοι τὴν ἀτέλειαν· τοῦτο δ' οὐκ ἔξαρκεῖν γεγράφθαι· καὶ γὰρ ἄλλω παντὶ τῶν ἡγεμόνων ὑπάρξειν ἄλλο τι προστάττειν ἐμοὶ μετὰ τοῦ αὐτοῦ τούτου παραγράμματος, καὶ οὕτω λυθήσεσθαι τὴν ἀτέλειαν διὰ προσθήκης τοῦ μένειν. δεῖσθαι δὲ οὐ τῆς τοῦ ῥήματος εὐπρεπείας, ἀλλὰ τοῦ πράγματος, τὸ γὰρ σῶμα οὕτως ἔχειν μοι. ἔδοξα δίκαια λέγειν τῷ Ῥουφίνῳ καὶ μοι δίδωσι πρὸς αὐτὸν ἐπιστολὴν τῇ αὐτοῦ φωνῇ γράψας ὡς δυνατὸν προθυμότατα, ἐν ᾗ τὰ τε ἄλλα ἐπεξήκει, τὰ μὲν ὡς συνιστὰς, τὰ δ' ὡς συμβουλεύων, καὶ περὶ μὲν τοῦ μέλλοντος ἠνίττετο ὁποῖόν τι ἔσοιτο, εἰ μὴ με ἐκὼν ἀφίοι. Ἴνα δ' ἐκπεράνω, γιγνόμεθα ἐν τῇ Σμύρνῃ Διονυσίοις, καὶ παρῇν ὁ Σεβῆρος κατὰ τὴν ἐορτήν· ἦν οὖν τις τῶν καλουμένων πρεσβευτῶν τὰ τε ἄλλα θαυμαστὸς ὡς ἐπιτηδεῖως ἔχων αὐτῷ, καὶ σχεδὸν ὥσπερ γράμματεὺς αὐτοῦ· πάντων γὰρ ὅσα ἐν γράμμασι κύριος αὐτὸς ἦν. καὶ δὴ καὶ τότε τὴν ἐπιστολὴν τούτῳ δείκνυμεν, ἐντυχόντες πρώτῳ· καὶ γὰρ ἦν ἐπὶ τῆς διοικήσεως τῆς περὶ Σμύρναν. καὶ μὴν ὅσα γε ἀπὸ στόματος εἶπεῖν ἔδει, πάντα διηλθον πρὸς αὐτὸν, ἵνα εἰδῶς ἀκριβῶς φράζοι πρὸς τὸν ἡγεμόνα. καὶ ὡς ἐώρων τοὺς τε λόγους δεχόμενον καὶ πρὸς τὰ δίκαια καμπτόμενον, ἐνθύμιον ποιοῦμαι τὴν τοῦ ἐνυπνίου φωνήν, ὡς ὁ γραμματεὺς ὑπισχνεῖτό μοι συμπράξειν. καὶ τό τε ὄναρ αὐτὸ διηγοῦμαι πρὸς αὐτὸν καὶ ἠξίου ὑπακοῦσαι τῷ θεῷ, φάσκων τοῦτον ἐκείνον εἶναι τὸν ὑπισχνούμενον, αὐτὸν δὴ λέγων. ἦσθη τοῖς λόγοις, προσῆγεν ἡμᾶς τῷ ἡγεμόνι, ἀπεδίδου τὰ γράμματα κοινῇ μεθ' ἡμῶν. [35]

342 καὶ ὃς ἔτι μὲν ἀναγινώσκων δῆλος ἦν παντοῖος γιγνόμενος, ἰστάμενός τε πολλαχοῦ τῶν γραμμάτων καὶ στρεφόμενος· πλεῖστα δὲ καὶ μέγιστα ἐπιστείλαντος αὐτῷ περὶ τῶν λόγων τῶν ἐμῶν Παρδάλου τοῦ ἡμετέρου μὲν ἐταίρου, ἐκείνῳ δ' οἰκείου καὶ συνήθους ἐκ παίδων, ἐπειδὴ καὶ ταύτην ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴν καὶ διηλθεν ἀμφοτέρας, οὐδεὶς, ἔφη, ζητεῖ περὶ τῶν λόγων, ἀλλ' ἕτερόν ἐστι πρῶτον Ἑλλήνων εἶναι καὶ ἄκρον ἐν λόγοις, οὕτω γὰρ ὠνόμασε, καὶ ἕτερον διατρίβειν ἐπὶ τούτῳ καὶ μαθητὰς ἔχειν. καὶ μικρὸν διαλιπὼν, πορεύθητι, ἔφη, πρὸς τὴν βουλὴν, πείσον τοὺς πολίτας· καὶ ἅμα προὔτρεπε καὶ παρήνει προσέεισθαι τοὺς νέους· ὅτε δὴ καὶ γὰρ τοσοῦτον ἀπεκρινάμην, ὅτι οὐδὲν δεοίμην παρακλήσεως, ἀλλ' ὁ θεὸς αὐτῶν τούτων ἔνεκα ἀποστείλειεν, ὡς ἀνάγκη πείθεσθαι. Ἀρχὴ μὲν δὴ καὶ κατάστασις αὕτη τοῦ πράγματος γίγνεται καὶ πάροδος πρώτη μετὰ τὴν ἐν τῇ Ἐφέσῳ γνῶσιν γενομένην. ἔτι δ' ὄντος μετεώρου συμβαίνει δεύτερον τοιόνδε. πρὶν εἰσελθεῖν εἰς τὴν βουλὴν ἐμὲ καὶ γενέσθαι λόγον ὄντινον περὶ τούτων, ἦσαν δ' ἀρχαιρεσίαι κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον πρυτανεῖαι, προὔβαλέτο με ἡ βουλὴ δυοῖν καὶ τριῶν ὑπειπόντων. καὶ περιειστήκει τὸ πρᾶγμα εἰς ἄτοπον. ἀντὶ γὰρ τοῦ πείθειν ἐκείνους περὶ ὧν ὁ ἡγεμὼν ἀπέστειλεν, ἡναγκαζόμεν αὐθις ἐφίεσθαι παρ' ἐκείνων εἰς τὸ τοῦ ἡγεμόνος δικαστήριον, καὶ δύο γε ἀντὶ μιᾶς αἱ δίκαι γίνονται, καὶ δικαστὴς πάλιν ὁ αὐτὸς ὅσπερ ἐξ ἀρχῆς. καὶ ἀπηντῶμεν εἰς Πέργαμον. μελλούσης δὲ καλεῖσθαι τῆς δίκης, ἵνα συντέμω, ἦδει μὲν οὐδεὶς ἡμῶν· οὐ γὰρ προεῖρητο ἡμέρα· ὄναρ δ' ἐπιστὰν περὶ τὴν ἑὼ τοσοῦτον ἔφραζε, Κάδμου πολῖται, χρή λέγειν τὰ καίρια. εὐθὺς οὖν δῆλον ἦν ὅτι ἀγωνίζεσθαι δεήσοι, καὶ παρεσκευαζόμεν οὕτω. καὶ οὐ πολὺ ὕστερον ἦκεν ἀγγέλλων τις ὅτι καὶ δὴ καλεῖταιί μου τὸ ὄνομα. ἐν ὅσῳ δὲ ἐκ τοῦ ἱεροῦ κατήειν εἰς τὴν πόλιν, διατριβῆς ἐγγιγνομένης καὶ καλουμένου πάλιν αὖ τοῦ ὀνόματος ἔφασαν τὸν Σεβῆρον μάλα δεξιῶς εἶπεῖν ὅτι ἀφιζοίμην τε καὶ οὐδὲν δέοι κατεπείγειν. καὶ μετὰ τοῦτο ὡς εἶδε προσιόντα, ῥαβδούχους τε εὐθὺς ἐκπέμπει μοι ῥαστώνης ἔνεκα τῆς προσόδου· τουτὶ γὰρ πρόσθεν ἦτηκώς ἔτυχον αὐτόν· καὶ ἐπειδὴ παρῆλθον, ἅπασαν αἰδῶ καὶ παρ' αὐτοῦ καὶ παρὰ τῶν συνέδρων, ὡσαύτως δὲ ῥητόρων τῶν προσεσθηκότων καὶ τῶν ἄλλων ὅποσοι παρήσαν, καὶ σχῆμα ἐπιδείξεως μᾶλλον ἢ ἢ δίκης ἢ τε

γὰρ εὖνοια θαυμαστὴ καὶ τὸ πρὸς τοὺς λόγους ὠρμηκὸς ἐπесήμαινον τότε καὶ χειρὶ καὶ φωνῇ, καὶ πάντ' ἦν ὥσπερ ἐπὶ σχολῆς ἀκροωμένων. ^[5]

343 πέντε δὲ μέτρων ἐκπερανθέντων καὶ παρρησίᾳ μου χρησαμένου πλείονι καὶ παραδηλώσαντος ὁποῖός τις ἂν εἶην παρὰ τῷ βασιλεῖ, τούτους ποιούμενος τοὺς λόγους, τελευτῶν ὁ Σεβῆρος ἑνὸς τῶν ἀπὸ τῆς πόλεως συνδίκων μικρὰ καὶ μετ' εὐφημίας ἀπαντήσαντος ἡμῖν, ἅμα καὶ τὴν βουλὴν τιμῶν κάμοι ταυτὸν ἔσεσθαι νομίζων, καὶ ταύτην ἀρίστην εἶναι γινώσκων, πέμπει με αὐθις εἰς τὴν βουλὴν μετὰ γραμμάτων ἐντίμων. καὶ συνέβη δὴ μοι οὐ μόνον τὴν ἀτέλειαν βεβαιώσασθαι, ἀλλὰ καὶ μετὰ τιμῆς τοσαύτης καὶ σχήματος, ὥστε μηδενὶ τῶν ἄλλων δοκεῖν περὶ ταῦτα κοινωνεῖν. τῆς δ' ἐτέρας ἀρχῆς, ἐφ' ἣν αὐτὸς ἡγέ με, οὐδ' ἐμνήσθη πρὸς ἐμὲ, οὐδ' οὖν ἡμεῖς πρὸς ἐκεῖνον· ἀλλ' ἐπέστειλεν ἐφ' αὐτοῦ τοῖς ἄρχουσι, κελεύων ἕτερον ἂντ' ἐμοῦ καταστήσαι. Εἰς τοῦτο ἐτελεύτησεν ἡ πρόρρησις τοῦ θεοῦ. καὶ μοι λογιζομένῳ τὰ ἀνηλωμένα μισθὸν τ' ἀγοραίοις καὶ οἰκέταις ἐφόδια, εἴ τινάς ποι τούτων ἕνεκα ἀπέστειλα, αἱ πεντακόσiai μάλιστα πῶς συνέβαινον δραχμαί. οἷον δ' αὖ καὶ τὸ πρόσθεν τούτων ἐνιαυτῷ σχεδὸν γενόμενον ἐπὶ Πολλίωνος ἄρχοντος τῆς Ἀσίας, ἄρτι μὲν εἰς τὸ βουλευτήριον παρεληλύθειν ἐκ τῆς πολλῆς ἡσυχίας, ὥσπερ ἔφην, τοῦ θεοῦ προαγαγόντος κατὰ τοὺς λόγους ἅπαντες δ' ἦσαν ἐπ' ἐλπίδων ὥς καὶ δὴ συνεσοίμην τοῖς νέοις· ἀπωλώλεσαν δὲ οἱ δέιλαιοι σοφισταὶ τῷ δέει, οὐχ ἅπαντες, ἀλλ' οἷς ἀνιᾶσθαι ἐπιμελὲς ἦν, ἡρέθη ἐκλογεύς. ἦκε τὸ πρᾶγμα ἐπὶ τὸν πρεσβευτὴν, κυροὶ τὴν χειροτονίαν ἐν Φιλαδελφίᾳ δικαστηρίοις ἀπόντος ἐμοῦ. μετὰ ταῦτα ἀνεγινώσκετο ἐν τῇ βουλῇ ἡ γινώσις ἡ τοῦ πρεσβευτοῦ. καὶ παρ' ἡμῶν ἔφεσις μὲν εἰς Ῥώμην ἐδίδοδο, ἐπιστολαὶ δ' ἐπέμποντο παρὰ τε αὐτὸν Πολλίωνα καὶ τὸν πρεσβευτὴν οἷα εἰκὸς λέγουσαι. ^[35]

344 ὁ δὲ θεὸς τὰδ' ἐσήμαινεν· ἐδόκουν τὸν Ἀλκιμον τὸν διοικητὴν, ὃν ἔπεμψα τούτων ἕνεκα, ἐπανήκειν, κομίζοντά μοι λόγον Δημοσθένους τὸν ὑπὲρ τοῦ στεφάνου, ἔχοντα οὐχ ὥς νῦν, ἀλλ' ἐτέρως γε καὶ καθ' ἐτέραν σύνθεσιν. καὶ πάλιν ἦσαν ὑποσχέσεις, ὥς Γλαβρίωνος τοῦ πάνυ συγκαταστήσαντος τὸ πᾶν. ὁ δ' ἔτυχεν, οἶμαι, τότε ἐπιδημῶν. ἐγένοντο δέ μοι καὶ παρὰ τοῦ Σαράπιδος καὶ τῆς Ἰσιδος χρησμοὶ, ὥς πεπραζομένου τε τοῦ πράγματος καὶ ἐχθροῖς εἰς φιλίαν ἥξεις ἔφασαν. καὶ τὰ μὲν χρησθέντα καὶ φανθέντα ὥς ἐν κεφαλαίοις τοιαῦτα ἦν· εἰς δὲ τὴν Φιλαδελφίαν ἀφίκοντο οἱ πεμφθέντες, καὶ ἦν μὲν ἀφέσιμος, ὥς ἔφασαν, ἡμέρα, ἥ τὰ γράμματα ἀπεδίδοσαν. ἀναγνούς δὲ ὁ Πολλίων, καὶ τινος καιροῦ γενομένου περὶ ἡμῶν ὑπὸ τῶν ἐν τῇ προσήρσει παρόντων, γνοὺς τοῦ πρεσβευτοῦ τὴν ἀφέλειαν κελεύει πορευθέντα εὐθὺς καθίζεσθαι καὶ ἐπανορθώσασθαι τὴν γινώσιν. ποιεῖ ταῦτα ὁ πρεσβευτὴς καὶ καθίζει ἑνὸς ἕνεκα τούτου καὶ δίδωσι γράμματα ἕτερα πρὸς τὴν βουλὴν. κομισθέντων δ' αὐτῶν ὁ ἄρχων, ὅσπερ προθυμώτατα ἀνθιστήκει μοι καὶ τάναντία τούτων ἀνεγνώκει πρότερον, θορυβούμενος ἤδη καὶ ἐν παντὶ ὧν ἔπεμψεν ὥς τοὺς ἡγεμόνας πυνθανόμενος περὶ αὐτῶν. οἱ δ' οὐδὲν ἀπεκρίναντο. ὁ δ' ἐλθὼν ὥς ἐμὲ ἐδεῖτο συγγνώμην ἔχειν, καὶ παρῆεν εἰς τὴν βουλὴν, καὶ τῆς τε διακονίας ἀφείθη καὶ τῆς ἀτελείας ἔτυχον· πρῶτον τότε καὶ μετὰ τοῦτο φίλτατος μὲν ὁ ἄρχων, φίλτατος δὲ ὁ πρεσβευτὴς αὐτός. Φέρε δὴ καθάπερ κλίμακος αἰετὶ τῷ ἀνωτέρῳ προϊόντες ἐτέρου τῶν ὑπὲρ ταῦτα μνημονεύσωμεν. ὁ σοφιστὴς, οὗ μικρῷ πρόσθεν ἐμνήσθη, ἦρχεν. ἱσταμένου δὲ τοῦ ἔτους καὶ γιγνομένης ἐκκλησίας τῆς πρώτης ἦκον ἐκ δήμου καλοῦντές με, οἷα δὴ διὰ χρόνου τε ἀφιγμένον, καὶ ἅμα ἀπαγγέλλοντες ὅτι μέλλοιεν θύσειν ὑπὲρ ἐμοῦ δημοσίᾳ, ὅπερ οὖν καὶ πρότερον πολλάκις πεποιηκότες ἦσαν. ὥς δὲ παρήλθον εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ὁ δῆμος τὰ εἰωθότα ἐπεθορύβησεν, ἔργου εἶχοντο οἱ παρεσκευασμένοι κροτοῦντές τε καὶ τὴν ἱερωσύνην τὴν κοινὴν τῆς Ἀσίας ἀνατιθέντες μοι καὶ τὸν δῆμον ἐσπάσαντο οὐ χαλεπῶς. ^[35]

345 καὶ ἅμα αἱ ἀρχαὶ περιστάντό με ἄλλος ἄλλοθεν ἐπαινῶν καὶ βοῶν καὶ πρὸς τὸν δῆμον τῇ παρακλήσει φιλοτιμούμενοι. ἐγεγόνει δέ μοι σημεῖα ἐξ ὄνειράτων λαμπρὰ καὶ ἐπιφανῆ, οἷς

ἐθαύρουν καὶ πάνυ. λόγον δ' αἰτήσας οὕτως ἔπεισα ὥστε ὁ δῆμος ταύτης μὲν ἀπέστη τῆς ἀξιώσεως, ἐψηφίζετο δέ μοι τὴν ἱερωσύνην τοῦ Ἀσκληπιοῦ μάλα φαιδρῶς ἅπας, ἔτι δ' ἦν ἐν κατασκευῇ τότε ὁ νεὺς ὁ πρὸς τῷ ἔξω λιμένι. καὶ οἶδα εὐδοκιμήσας οἷς ἀπεκρινάμην· ἔφην γὰρ ὡς οὐδὲν οὔτε μεῖζον οὔτε ἔλαττον οἶόν τ' εἶη πράττειν μοι ἄνευ τοῦ θεοῦ, οὔτ' οὖν αὐτὸ τὸ ἱεραῖσθαι νομίζειν ἐξεῖναι πρότερον, πρὶν ἂν αὐτοῦ πύθωμαι τοῦ θεοῦ. οἱ δ' ἐθαύμασάν τε καὶ συνεχώρουν. γενομένων δὲ τούτων εὐδοξία καὶ ζῆλος ἦν ἐπὶ ταῖς δημηγορίαις, καὶ οὐδὲν δεῖν ὥμην ἔτι πραγμάτων. ὁ δὲ θεὸς οὐ τίς ποῦ εἶα πέρας τοῦτο ἔχειν, ὁ δ' ἐγχειρίδιον ἔχει ὑπὸ μάλης, καὶ συμβαίνει μετὰ τοῦτο συνέδρους μὲν ἐξείναι Σμυρναίων εἰς Φρυγίαν ἄνω καὶ μέλλειν φέρειν τοῦμὸν ὄνομα ἐν τῷ συνεδρίῳ τῷ κοινῷ, προαισθέσθαι δέ με καὶ πέμψαι τὸν τροφέα τὸν Ζώσιμον· καὶ γίγνομαι τρίτος ἢ τέταρτος τῇ χειροτονίᾳ. μετὰ ταῦτα ἔφεσις, κλῆσις ἡγεμόνος, κλῆσις τοῦ σωτῆρος εἰς Πέργαμον· διέτριβον δ' ἐν τῷ χωρίῳ τῷ εἰωθότι τοῦτον ἤδη τὸν χρόνον αὐτοῦ γε πέμψαντος. δευτέρα δ' ἡμέρα ἦ ὠρμήθην ἀπαντᾶ μοι ὁ κομίζων τὴν ἐπιστολὴν τοῦ ἡγεμόνος. καὶ ἐπειδὴ ἀνέγνω τὰ γράμματα, ἀλλὰ προκέκλημαί τε, ἔφην, ὑπὸ τοῦ θεοῦ καὶ θέοντα ἐπεγείρεις. τί δεῖ διατρίβειν; ἀφείθην γὰρ πάντων πραγμάτων ἐν περιόδῳ τῶν ναῶν τῶν ἐν Ἀσκληπιοῦ. οὕτω πρὸς ἡμᾶς ἔσχεν ὁ ἡγεμὼν· οἶμαι δ' οὐκ ἐκεῖνος μᾶλλον τι ἢ ὁ τῷ ὄντι καὶ καθάπαξ ἡγεμὼν. ὅμοιον δὲ τούτῳ καὶ τὸ πρῶτον ἀπάντων τούτων γενόμενον. χωρίον ἐστὶ Λανεῖον οὐ πόρρω τοῦ ἱεροῦ τοῦ Διὸς, οὗ κἂν τοῖς ἄνω λόγοις ἐμεμνήμην τοῦ ἱεροῦ. τοῦτο τὸ χωρίον πριαμένων ἐμοὶ τῶν ἐμῶν ἐπὶ τῆς διατριβῆς τῆς ἐν Αἰγύπτῳ ἐσφετερίζοντο Μυσῶν τινες, πολλὰ καὶ παντοῖα τὸ μὲν πρῶτον λέγοντες, ἔπειτα καὶ πράττοντες ἤδη. ^[35]

346 ὡς γὰρ ἀπέγνωσαν αὐτοὺς, ἵνα μὴ κατ' ἐμαυτοῦ λέγω τὸ βλάσφημον, ἀθροίσαντες ὡς ἡδύναντο πλείστους οἰκέτας ἅμα καὶ μισθωτοὺς, ἐπῆλθον μεθ' ὅπλων ἀπάντων· ἔπειθ' οἱ μὲν αὐτῶν ἄπωθεν ἡκόντιζον καὶ ἐσφενδόνων λίθοις καὶ βώλοις, οἱ δ' εἰς χεῖρας ἤεσαν, οἱ δ' ἐνεβάτευον εἰς τὴν οἰκίαν καὶ τοῖς ἔνδον ἐχρῶντο ὡς οὔσιν ἑαυτῶν· πάντα δ' ἦν ταραχῆς μεστὰ καὶ τραυμάτων. ἀγγελθέντων δὲ τούτων εἰς Πέργαμον εἶχον μὲν οὕτως τὸ σῶμα ὥστε ἀναπνεῖν μόλις· ἀγορὰ δ' ἦν δικῶν· ὅ τι δὲ χρῆσθαι ἠπόρουν. ὁ δὲ θεὸς τὴν τε πρόσδοτον ἐξεῦρε τὴν πρὸς τὸν ἡγεμόνα καὶ τὸν καιρὸν παρεσκεύασε. καὶ τὸ μὲν ἀκροτελεύτιον τῶν ὄνειράτων Ἀδριανὸς ἦν ὁ αὐτοκράτωρ ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ ἱεροῦ, περιέπων τέ με ἄρτι γνώριμον αὐτῷ γεγονότα καὶ ὑποτιθεὶς ἐλπίδας μεγάλας. τὸ δὲ συμβὰν εὐθὺς ἐπὶ τῇ ὥσφι ταύτῃ τόδε. ἦκον εἰς τὸ ἱερὸν οὕτως ὅπως οἶός τ' ἦν· καὶ μου διατρίβοντος ἔτι αὐτόθι ὁ ἡγεμὼν Ἰουλιανὸς ἐπέρχεται καὶ σὺν αὐτῷ Ῥουφῖνος. γνοὺς δὲ ἐγὼ τὸν καιρὸν τῷ τε Ῥουφίνῳ φράζω τὸ πρᾶγμα καὶ τῷ Ἰουλιανῷ ἀναστρέφοντι προσέρχομαι, κατ' αὐτόν πως ὃν εἶδον ὄναρ τὸν τόπον καὶ ὅσα τε αὐτῷ μοι καιρὸς ἦν εἶπον, καὶ ὁ Ῥουφῖνος προθυμίας οὐδὲν ἀπέλειπεν. ὁ δ' οὕτως ἔνθεος γίγνεται ὥστ' εὐθὺς μὲν περιέβαλλεν, ὡς ἂν τις πάλαι φίλτατος, λαβόμενος δέ μου τῆς χειρὸς θαρρεῖν τε ἐκέλευε καὶ περὶ τὸν θεὸν ἔχειν, ταῦτα δὲ αὐτῷ μελήσειν· καὶ τέλος εἶπεν, οὐ μὴ ἡμῶν καταφρονήσωσι. γίγνεται δὲ ἐπὶ τοῦ δικαστηρίου καὶ καλέσας τὴν δίκην καὶ λόγων οὐ πολλῶν ῥηθέντων ἡγανάκτησέ τε τοῖς γενομένοις καὶ τινα καὶ τῶν μετασχόντων τῆς ἐπιδρομῆς εἰς τὴν εἰρκτὴν ἐνέβαλε, καὶ τὸ χωρίον ἡμῖν ψηφίζεται, καὶ εἰσῆξιμεν εἰς αὐτὸ ὑπὸ γραμμάτων· ὀπλῖται δὲ καὶ σφενδονῇται καὶ πάντα ἐκεῖνα ὑπεχώρει τῷ θεῷ. ^[30]